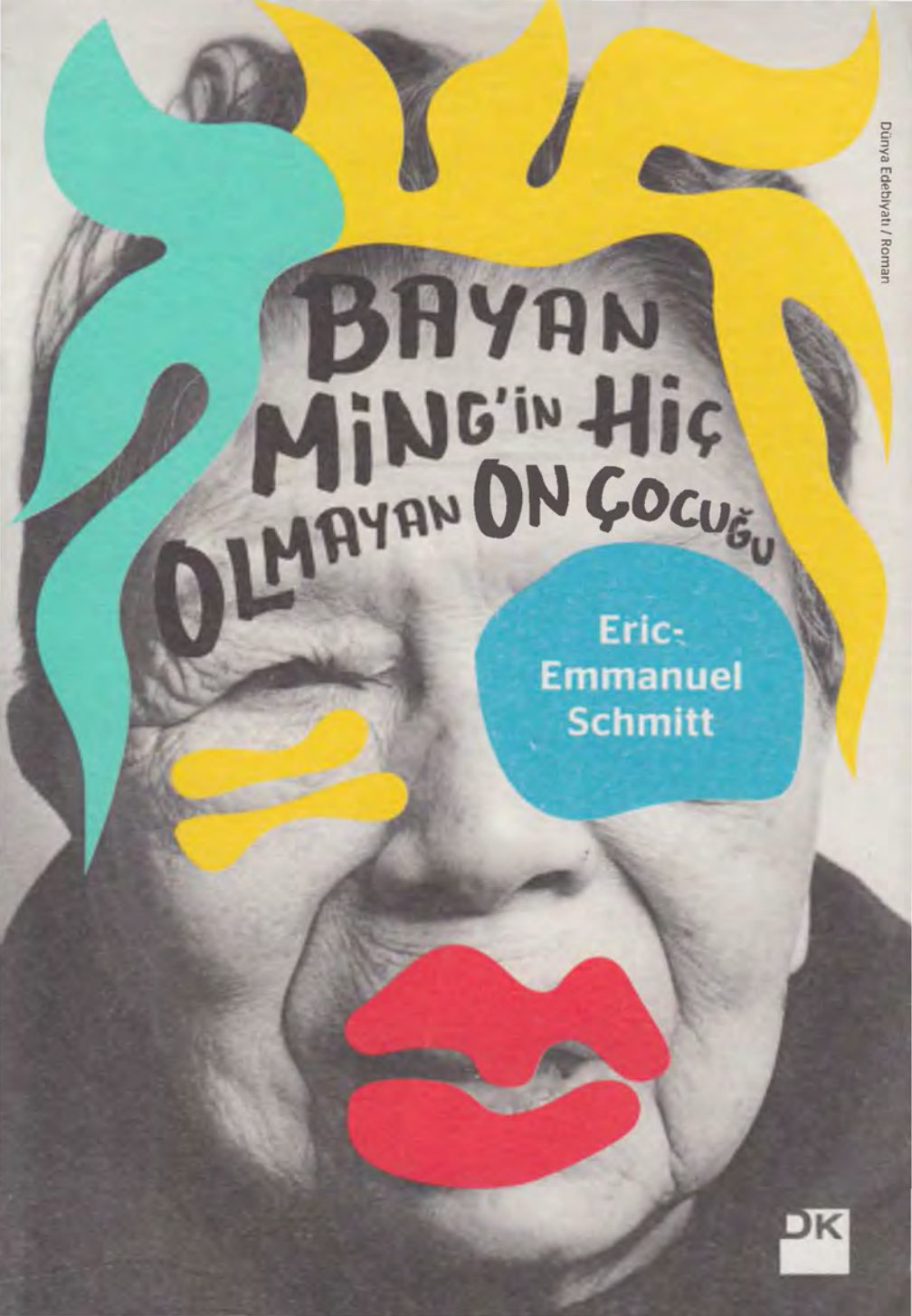

BAYAN MİNG'İN HİÇ OLMAYAN ON ÇOCUĞU
Eric-Emmanuel Schmitt
DK
Dünya Edebiyatı / Roman

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Şişmanlayamayan Sumocu
Bir Aynada Üç Kadın

BAYAN MİNG'İN HİÇ OLMAYAN ON ÇOCUĞU

Orijinal adı: Les dix enfants que madame Ming n'a jamais eus
© Éditions Albin Michel-Paris 2012
Yazan: Eric-Emmanuel Schmitt
Fransızca aslından çeviren: Yaşar İlksavaş

Türkçe yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
1. baskı / Ocak 2016 / ISBN 978-605-09-3142-6
Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Geray Gençer
Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.
B.O.S.B. Mermerciler Sanayi Site 10. Cad. No: 15
Beylikdüzü-İstanbul
Tel: (0212) 422 79 29
Sertifika no: 20699

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Bayan Ming'in Hiç Olmayan On Çocuğu

Eric-Emmanuel Schmitt

Çeviren: Yaşar İlksavaş

DK DOĞAN KİTAP

Çin, bir ülkeden çok bir gizdir.

Hırçın bakışlı, saç topuzu hareli, taburesinin üzerinde sırtı sertleşmiş Bayan Ming, bir gün bana, kısa bir süreliğine oraya gelmiş olan bana, "Yaratılış olarak hepimiz kardeş doğarız ve eğitimle birbirimizden farklılaşırız" dedi.

Haklıydı... Bir ucundan diğer ucuna gitmiş olsam da, Çin benden kaçıyordu. Her seyahatimde toprağı uzayıp gidiyor, tarihi buharlaşıyor, yeniden yolumu bulmadan yönümü şaşırıyordum; yaşadığım bölgede gösterdiğim gelişmelere rağmen, çeşitli okumalarıma rağmen, orada yaşayanlarla yaptığım ticari sözleşmelerin sayısının artmasına rağmen, ben ilerledikçe Çin, ufuk gibi uzaklaşıyordu.

"Karanlıktan yakınmak yerine ışığı yakmak çok daha iyi olur" dedi Bayan Ming.

Nasıl? Bu gizemli toprağı araştırmak, eşelemek için nasıl birini seçmeli? Nasıl bir av yakalamalı? Çin, Akdeniz'deki balıklardan çok daha fazla konuyu kapsıyordu.

"Dünyada iki milyar Çinli ve beş milyar yabancı

yaşıyor" diye mırıldandı Bayan Ming, bir çift çorabı üstünkörü onarırken.

Mao döneminden kalma, sesleri boğan koyu kahverengi plastik radyosundan dinlediği bir yayın boyunca Bayan Ming hükümet yanlısı, istatistiklerin yıldızı ve tükürürcesine konuşan kıç yalayıcı bir gazetecinin söylediklerini yineliyordu. "Bir milyar Çinli." O sırada, onu neyin, bu kadar çok Çinli olmasının mı, yoksa Çinli sayısının bu kadar az olmasının mı şaşırttığını kestiremiyordum...

Eskiden hesap makinesini icat eden bir halkın bağrından gelen bu hanımın rakamlarla tuhaf bir ilişkisi vardı. İlk bakışta çok az şey onu diğer elliliklerden ayırıyordu, ama ilk bakış göründüğü gibi değil.

Kıpkırmızı yuvarlak kafası, deride epeyce belirgin kırışıkları, meyve çekirdeği gibi ince dişleriyle, Bayan Ming, aşırı olmasa da olgunlaşmış bir elmayı çağrıştırıyordu; sağlıklı, lezzetli, henüz suyu çekilmemiş iyi bir meyveyi. Zayıftı, bedeni esnek bir dal gibiydi. Konuşmaya başladığı andan itibaren, karşısındakinin aklına saplanan sivri cümleler sarf ettiğinden, tatlıdan ziyade mayhoştu.

Bu Guangdong taşrasında, Bayan Ming, Grand Hôtel'in zemin katında, beyaz seramik karoların ve göz kamaştırıcı neonların ortasında, helacı kadın görevini üstlendiği bu yasemin kokulu tuvaletlerde, üç ayaklı iskemlesinin üzerinde hüküm sürüyordu.

Bayan Ming, tatsız ruhları çürüten bu mesleğe, bozulan asaletini kazandırmıştı: evrenin merkezinde hüküm sürüyordu. Üst katta her gün düzenlenen

kongre ve seminerler sırasında, ona koşarak ulaşırdınız; onun yakınına geldiğinizde yavaşlardınız, yürürdünüz, hareketsiz kalırdınız; suskun majestelerinden utanırdınız, önünde eğilirdiniz, gözlerinizle yalvarırdınız ona, ondan krallığına giriş izni dilenirdiniz; işte tam o anda, beyninizin ve yüreğinizin derinliklerinde neler olup bittiğini kestirmek istercesine sizi baştan aşağı süzerdi. "Tek kelime bile söylemeye gerek yok, kiminle işim olduğunu çok iyi biliyorum." Gri gözbebeklerinde bir yargı değil ama bir bağışlayıcılık okurdunuz; daha doğrusu, bir aklama. İster işçi ister mühendis olun, ister satış şefi ya da genel müdür, yürekler acısı halinizi ortaya çıkarır ve sizi, çişe gitmek için yalvaran sizi, sıkışmanın yarattığı gerilimi hafifletmek isteyen siz zavallı etten varlığı kabul ederdi.

Bayan Ming, Mao'nun Çin'inden eşitliği koruyordu; Konfüçyüs'ün Çin'indense, insancıllığı sürdürüyordu.

Kısacası, Bayan Ming, Yunhai'deki Grand Hôtel'in erkekler tuvaletine bakıyordu; kibirli görünümünden de anlaşıldığı üzere başarısını kanıtlayan bir görevdi bu. Erkek çocuklarına değer veren bu ulusta, koridorun ucundaki kadınlar tuvaletini ovarak parlatmak gözden düşürücü olurdu; orada hizmetçi olurdu, burada hükümdardı, çünkü burada binlerce erkek, önünden geçiyor, yüce gönüllü biri olarak rahatlamalarına izin verinceye kadar onu selamlıyorlardı. Bir kadın elbisesinin süslediği kapının önünden geçilirken, dışarıya taşan kahkahalar ve saçma sapan şeyler konuşarak makyajlarını tazeleyen kadınların gevezelikleri duyulurdu. Buna karşılık, bir pantolon resmi-

nin bulunduğu kapının gerisinde böyle şeyler olmazdı; tek bir konuşma, önemsiz hiçbir suç ortaklığı olmazdı; kimse birbirine bakmazdı, yalnızca birkaç iç çekiş, o kadar; lavabolardaki pisuarlar içten bir saygınlıkla, kaderci bir boyun eğişle, doğa yasalarına boyun eğmiş askerlerin dayanışmasıyla diziliyordu. Bu, Bayan Ming'in oradaki ağırbaşlı varlığından mı ileri geliyordu? Burası, her insanın hayali güce terk ettiği metafizik ve ahlaki bir deneyim laboratuvarına dönüşüyordu.

"Size neden bu ayrıntıları anlatıyorum ki?" diye sordum kendime. İzin verin de açıklayayım.

Şirketimin anlaşmaları nedeniyle Çin'in güneyine gitmem gerekiyordu. Temmuz ayında, oradan, bir sonraki Noel'de çocuklarımızı mutlu edecek oyuncaklar satın alıyordum; Çinli çocuklar için düşünülenden daha fazla oyuncağı da sipariş ediyordum. Bebekler, yüzücüler, arabalar, uçaklar, tüm bu plastik mamuller Guangdong'un taşrasında çok küçük bir ücret karşılığında üretiliyor, Fransa'ya ihraç ediliyor, orada stilistlerimiz ile işçilerimiz bir bölümünü yeniden Çin'e göndermeden önce bunları piyasaya sürmeye hazır hale getiriyorlardı. Kargo fazla sorun yaratmadığından Amerikalılar da, Avrupalılar da bu sistemi kullanıyor, böylece Batılı markalar Çin'de üretilen mallarla Çin pazarına hâkim oluyorlardı.

Dil yeteneğim yüzünden –şimdiden yedi dil konuşuyordum– üst düzey yöneticilerle konuşmak için iş İngilizcesini kısa sürede bırakacağım konusunda iddiaya girerek, müdürlerim beni Asya'ya göndermiş-

ti. Bir şeyin dışında bunu önceden sezinlemiştim: Üst düzey yöneticilerinin yanı sıra oyuncak fabrikalarının mantar gibi bittiği Guangdong bölgesinin dilini de öğrenmem gerekiyordu.

Bu yüzden Bayan Ming'le tanışmama vesile olan Yunhai kasabası hızla gelişen bir yerdi: Bir köyken iki milyon nüfuslu bir kente dönüşmüştü. Gelişim onu biraz şaşkın, sersem, ne yapacağını bilmez halde bırakıyordu. Evlerin yerini büyük binalar, daracık sokakların yerini geniş caddeler alıyordu. Bay Yibulaxin'in bir zamanlar bir topluiğne kutusu kadar süslü bakkal dükkânı soğuk hava depoları olan dört süpermarket tarafından yok edilmiş, kırsal çevre son kirpilerin de can çekiştiği altı tali yollu bir çevre yolu tarafından talan edilmişti. Çok yakın zamanda, eskimiş binaları taçlandıran o kirden, o pastan, o aşınmalardan yoksun kalınca, hızla yükselmiş binaların ön cepheleri kaba sıvaları yapılmış tekdüze karton koliler gibi duruyordu. Bundan böyle Yunhai'nin merkezi neredeydi? Acımasız bir mantığa göre, caddeler bulvarlarla, bulvarlar geniş ağaçlıklı yollarla, bu geniş yollar da otoyollarla kesişiyordu; araba trafiğinden geçilmez olan geniş kavşaklar "Devam edin, görülecek bir şey yok" diye haykırıyordu; yalnızca güvenliği kırmızı ışıklarla sağlanan, betonun gizlediği antik çamaşırhaneyi izleyen dörtyol ağızları toplantılara uygun görünüyordu. Geçmişin tek bir anısı, Yunhai'nin ortasında ya da çevresinde tek bir kalıntı bile kalmamıştı. Ekonominin erdemli gelişimi her şeyi silip süpürüyordu.

Yaşlılar ortadan kayboluyordu; bu kargaşa karşısında şaşkınlıktan ölmemiş olanlar, yeni bir çöp tenekesinden daha fazla hoşluk sunmayan modern apartmanların dibine büzülüp kalıyorlardı.

Bu olaylara ilgisiz kalan, çalışkan, işine yoğunlaşmış, sakin Bayan Ming, sanki bu yeni kuruluş daima var olmuşçasına, özellikle de çok önemli bir görevi yerine getiriyormuşçasına Grand Hôtel'in tuvaletlerine bakıyordu. Daha ilk karşılaşmalarımızda, profesyonelliğinin burada heba olduğunu kabul etmekten kendimi alamadım; en sonunda bunu kendisine söylediğim gün yüzü kıpkırmızı kesildi, heyecanlandı, sonra boynunu eğerek, "Önemli bir görevi yerine getirmek önemli biri olmaktan yeğdir" dedi.

Çin'in bir ucunda helacı bir kadınla fısır fısır konuşmama şaşırıyor musunuz? Belki sizi şaşırtacak ama buna üç yanıtım olacak: Büyükannelerim kentsoyluların tahtalarını iyice ovup temizlerlerdi; öğrendiğim bir dili kullanma fırsatı elime geçerse bunu geri çevirmem; sonuncusu, bir an ortadan yok olmak için tartışmayı kesen, iş yaptığım kişilerin sinirlerini bozmak üzerine kurulmuş bir satış tekniği kullanırım, yöntemim, yaşlı biri gibi sık sık tuvalete gitmeye dayanır.

Böylece, bir sabah, Pearl River Plastic Production'ın iki satış elemanıyla yaptığım toplantıya ara verdim, onlar yukarıda siparişlerim konusunda kaygılarını ateşli ateşli tartışırlarken, ben bodrumda gevezelik ediyordum. Ceketimde bahşiş olarak verecek bozuk para ararken cebimden bir fotoğraf yere düştü.

Görevli kadın onu yerden aldı, aile fotoğrafımı görünce gülümsedi.

"Bunlar sizin çocuklarınız mı, beyefendi?"

"Evet."

"Kaç çocuğunuz var?"

"İki çocuk kısmetmiş. Bir kız, bir erkek. Daha fazlasını beklemiyordum."

"Amacı aşmak amaca ulaşmak demek değildir."

Bana fotoğrafı uzattı. Kibarlık olsun diye, aynı soruyu ona sormaya kendimi mecbur hissettim.

"Ya sizin kaç çocuğunuz var?"

"On."

"Efendim?"

"On çocuğum var."

O an, bölgesel dile yeterince hâkim olmadığımı sandım... Emin olmak için, "on" sayısını Kuzey Çin lehçesiyle ve İngilizce olarak yineledim; her seferinde başıyla onayladı.

İnanmaz bir halde, ellerimi iki yana açtım.

"On?"

Beni rahatlatmak için adlarını bir bir saydı: "Ting-Ting, Ho, Da-Xia, Kun, Kong, Li Mei, Wang, Ru, Zhou, Shuang."

Bu sözcüklerin uyandırdığı aşkla gözleri parıldadı, hatları gerildi, yüzü bir an için gençleşti.

Hiç yorumda bulunmaksızın, hayranlığımı belirten bir yüz ifadesi takındım, arkamı döndüm, çabucak tedarikçilerin yanına çıktım.

Şaşkınlık içindeydim. Yalanın bu kadarına da pes doğrusu!

Benim buna inanacağımı mı düşünüyordu? Beni aptal mı sanıyordu? Nüfus artışını önlemek için Çin devletinin on yıllardan beri çiftlere bir çocuktan fazlasını dünyaya getirmeyi yasakladığını herkes –beyinsiz bir turist bile– biliyordu.

Pearl River Plastic Production'ın iki yetkilisinin beni davet ettiği öğle yemeği boyunca, Bayan Ming'in saçma sapan palavrasını aklımın bir köşesinde tutarak, tek çocuk yasasının istisnalarının olup olmadığını onlardan öğrenip emin olmak istedim.

"İstisnalar mı? Bir esneklik... Kimi bölgelerde, eşlerin kardeşleri yoksa, ikinci bir çocuğa izin verilir."

"Köyde, bir kız çocuğu doğduğunda, köylülerin bir erkek çocuk deneme hakkı saklıdır."

"Neden bir erkek çocuk?" dedim, şaşırmış gibi yaparak.

"Çünkü bir erkek çocuk tarlalarda çok çalışır. Sonra anne babasının bakımını üstlenir."

"Ya, demek öyle? Yani kızlar burada işe yaramaz?"

"Hayır, ama kocasının ailesinin yanına gitti mi, kendi ailesi onu kaybeder."

"Genç bir anne gebe kalınca ne olur?"

"Düşük yapar."

"Ya bebek dünyaya gelirse?"

"Kadın para cezası öder. Büyük bir para cezası."

"Çinli bir kadının on çocuğu olabilir mi?"

İki tedarikçi, gözleri kapalı, avuçlarıyla masaya vurarak kahkahayı bastı. Kasılmışlardı, ağızları açıktı, bir maymun kıçından daha kırmızı kesildiler. Bedenlerini sarsan kasılmaların etkisiyle, pirinç taneleri,

domuz parçacıkları, siyah fasulye sosu dillerinin gerisinden yukarıya doğru yükseldi, yanaklarını doldurdu, kusacaklarını belli ederek dudaklarının ucuna kadar geldi.

Bu öngörülebilen bir şeydi, ben bunu hak etmiştim: Gülen bir işadamı hep aşırı güler; oysa Çinli bir işadamı...

Kahkahaları beni rahatsız etmesine rağmen bir yandan da rahatlatıyordu. Kahkahayı basmak; işte Bayan Ming'e vermem gereken tepki buydu. Palavracı kadın daha fazlasını hak etmiyordu. Aptal kadın!

Bu yüzden, saat üçte, yeniden önünden geçerken mesafeli davrandım.

Zevzek kadın, sabahki konuşmamızdan bu yana aramızdaki saygı sınırını aşmıştı; bıraktığımız yerden konuşmamızı sürdürdü:

"Bayım, çocuklarınızın adları ne?"

"Fleur ve Thierry..."

Bunu sinsice bir gülümsemeyle söylemiş olmama rağmen adları aklında tuttu ve çok mutlu bir gülümsemeyle evrenin en müzikal sesleriyle ilahi söylercesine isimleri tekrarladı.

"Fleur ve Thierry..."

Bunu itiraf edecek miyim? Beni şaşkına çevirdi. Benim için çok değerli bu adların, egzotik vurgulamaları her bir sesli harfi ender, değerli kılan bu duru ses tarafından söylendiğini duymak soluğumu kesti; sağ elimin üzerine bir damla gözyaşı döküldü.

Kendimi toparladığımda, duygusallığıma lanet ettim.

"Özür dilerim, onları özlüyorum da."

"Çam ve servinin yapraklarını diğer ağaçlardan sonra döktüğü ancak kış soğuğu bastırdığında fark edilir."

Şefkatle bana bir kâğıt mendil uzattı.

"Mutluluk her şeyin gerisinde saklanmıştır, onu oradan söküp almayı başarmak gerek. Ağlayın, bayım, ağlayabildiğiniz kadar ağlayın."

Lavabolara gittim, orada, allak bullak olmuş halde, kendimi tutmadan hıçkıra hıçkıra ağladım. Aslında, çok hoştu. Tükenmiştim, acı Fleur ve Thierry'ye duyduğum sevgiyi daha da artırdığından içim özlemle doldu.

Bu yalancı kadının yaramı deşmesine canım sıkıldı, çekip gitmeye karar vererek sümkürdüm.

Ne yazık ki kadın ayağa kalktı ve elinde süpürgesiyle yolumu kesti.

"Fleur ve Thierry kaç yaşında?"

"On beş ve on üç."

"Gelecek için kendilerine nasıl bir yol çizecekler?"

"Kararsızlar."

Sonra, nedendir bilmem, bir de "Bu da beni kaygılandırıyor işte..." diye ekledim.

Başıyla onayladı.

"Altıncı çocuğum, kızım Li Mei de bize aynı sıkıntıyı yaşattı. Doğduğu günden beri, kimsenin fark etmediği şeyleri görüyordu: Bulutların arasında yüzler fark ediyordu; yağmur sonrası ağaçların altını kaplayan sisin ortasında, cinlerin dansını hayranlıkla seyrediyordu; gözlerini toprak kütlelerine diktiğinde,

orada bizim gözümüzden kaçan şekiller yakalıyordu; örneğin elleriyle vurarak, törpüleyerek ve kili düzelterek ortaya bir at çıkarıyordu. Evimizin döşemesinde, ağaç damarları boyunca efsaneler, savaşlar, bozguna uğramış imparatorluk orduları görüyor ve bunlar onu öylesine dehşete düşürüyordu ki, silahların şakırtılarını ya da yaralıların iniltilerini duymamak için elleriyle kulaklarını kapatıyordu. Onu sakinleştirmek için kocam yere eski püskü bir halı yapıştırdı, ama nafile; atkıyla lekelerin arasında, Li Mei, delicesine sevdiği bir fablı, Anka Kuşu efsanesinin şifrelerini çözüyordu. Oysa, Li Mei'nin gözleri iyi görmüyordu; çok küçük yaşta, doktorlar onu şişe dibi gözlük takmaya mecbur etmişti; gözlüklerine öylesine alışmıştım ki, ona duş yaptırdığım bir gün, gözlükleri olmadan Li Mei'nin gözbebeklerinin kız kardeşlerininkine göre üç kat daha büyük olmadığını fark edince şaşkınlıktan havaya sıçradım. Kocamı bıktırmıştı. Sınıfta pek parlak olmadığını da itiraf etmem gerek... Biyoloji dersinde, öğretmen kertenkelenin böcekle beslendiğini anlatacak olsa, devamını dinlemeyi reddederek öfkelenirdi; tarih dersinde, bir imparatorun ölümü anlatıldığında ağlardı; matematikte, xy ya da y harfleri sayılara karıştığında kahkahalarla gülerdi; doğru bir çizginin bir eğri oluşturmaya hazırlandığı söylendiğinde heyecandan kıkırdardı. Bu yanılgılarını ona aşırı bir duygusallıkla anlatırdım; eşimse onu kıt akıllı olmakla suçlardı. 'Herkesin gördüğünü görmeyen ama kimsenin görmediğini gören bu veledi nerede okutacağız?' Gençliğinde, turnuvalar sırasında

rakiplerinin kartlarının gerisini görecek, kendini zafere ulaştıracak umuduyla poker oynamaya giderken onu da yanında götürürdü. Bir işe yaramazdı. Li Mei hiçbir şeyi, ne ası, ne maçayı, ne karoyu tahmin edebilirdi. Buna karşılık, başları üzerinde renkleri namusluluk derecelerini gösteren aylalar görüyordu; dolandırıcılar için alev kırmızısı bir ayla, fırsatını yakaladığında hile yapanlar için sarı bir ayla, namusluların başının üzerindeyse saydam bir ayla – bu da çok normal, bilgenin davranışı, su gibi, her zaman kokusuzdur. Kocam allak bullak oldu! Birkaç hafta boyunca onun bu yeteneğini gözlemledi, Li Mei'nin yanılıp yanılmadığını kontrol etti, sonra onun polise, adalete, hatta gizli servise yardımcı olabileceği sonucuna vardı. Li Mei'yi üyesi olduğumuz partiden bir kişiye götürdü, o da onu üstünün yanına çıkardı, üstü de onu bir üst düzey yetkiliye götürdü. Maalesef, Li Mei, şefin perukasının üzerinde sahtekârın alev kırmızısı aylasını gördü; muhbirlik kariyeri de orada bitti. Sonra kocam onu istemedi – bu rezaletten sonra zavallı adamın işini elinden almışlardı... neyse, onu hapse tıkmadıkları için mutlu bile olmuştum. Bana gelince, Li Mei'ye bir meslek bulmaya çalıştım. Çocukluğunda, kilin içinde insan yüzleri gördüğünü ve bunları ortaya çıkardığını anımsayınca, onun heykeltıraş olabileceğini düşündüm; saygın, para kazandıran bir meslek. Li Mei giriş sınavını kazandı, eğitimine devam etti, taslaklar çizmede ilerledi; sıra yontuya gelince, madende ne gördüyse onu yontmaktan başka bir şey yapmadığından, ona her türden taşı, grani-

ti, mermeri, lav taşını vermeleri bir işe yaramadı, bu bloklardan ne Mao'nun heykelini yaptı, ne de yontmasını istedikleri değerli süvari birliklerinin. Öğretmenleri onu kapının önüne koydular."

Kahkahayla güldü.

"Böyle işte, ama boşuna kaygılanmışız: Pekin'de çizgi romanlar yarattı. Didi'yi, Şarkıcı Kurbağa'yı bilir misiniz? Bilmiyor musunuz? Oysa, çocuklar bu dergileri kapışıyor... Li Mei, bir pediatrın yazdığı metinlerden yola çıkarak çiziyor resimleri. Açıkça söylemek gerekirse, masalları kurtarmak için, başkalarının farkına varmadığı şeyleri kavrayabilmek için onun gibi olmak gerekirdi, çünkü insan bir bölümü oluşturan on ya da on beş cümleyle yetinecek olsa... Geçen yıl bir masörle –"parmaklarıyla gören bir adamla"– evlendi ve artık hayatını çok rahat kazanıyor. İnanılmaz değil mi?"

Tek kelime söyleyemeden ve oradan çekip gidemeden, oynadığı oyuna katlanmıştım. Derin derin soluklanarak, bir yankı gibi yanıtladım: "Evet, inanılmaz..."

Alaycı ses tonumdan, palavralarını yutmadığımı anlayacağını umuyordum. Duraksadığımı fark edince, nedenine takıldı: "Sizi çok mu meşgul ettim? Özür dilerim, bayım. Çocuklarım söz konusu olduğunda her şeyi unutuyorum, kibarlığı bile. Lütfen kızmayın bana. Yarın görüşürüz, hoşça kalın."

"Uydurukçu! Attığın palavralar için özür dile asıl! Beni enayi yerine koyarak küçümsemeye kalkıyorsun" demek için yanıp tutuştum, yine de hem şaşkın-

lıktan hem kaypaklıktan önünde eğilmekle yetindim ve toplantı yaptığım işadamlarının yanına gitmek için yukarıya çıktım.

Ertesi gün, onun o konuşma hastalığına tahammül etmek zorunda kalırım korkusuyla, bodrum katına inmemeye karar vermiştim; yine de, bir anlaşmanın tam ortasında, masayı aniden teatral bir biçimde terk ettim ve bir robot gibi tuvaletlere yöneldim.

Bayan Ming, gözleri pırıl pırıl, beni başıyla selamlayarak karşıladı.

Çok geç.

Lavaboların karşısında, çok meşgul bir adam gibi davrandım, saçımı taradım, bir iki kez elimi yıkadım, dişimi fırçaladım, bir kez daha saçımı taradım, kravatımdaki hayali bir lekeyi kazıyarak, ıslatarak, kurutarak çıkartmaya çalıştım, kısacası zamanımı aptalca harcıyordum. Helacı kadının yanına gitmek için muhataplarımdan kaçarak kendi kendimi düşürdüğüm tuzağa içimden lanetler yağdırıyordum. Tuvalete kapanıp telefonumla oynasam daha iyi olmaz mıydı? Hayır, ben bunu, bu bilgisayara sığınmayı, bu sayısal otizmi acınası bir durum olarak görüyordum; bu kolaylığa boyun eğmiş olsaydım asla dokuz dil öğrenemez, yeryüzünü karış karış dolaşamazdım. Tırnağımın ucundaki ölü bir deriyi ısırarak, aynanın karşısında bayağı bir sövüp saydım, etimi kopardım ve parmağım kanamaya başladı. İlk damla kravatımın, ikincisi gömleğimin üzerine düştü.

"Lanet olsun!"

Bayan Ming Fransızca anlamıyordu ama yanıma yaklaştı.

"İzin verin size yardım edeyim, bayım. Bana güvenin. Bunun için gerekli malzemem var."

Onu baştan aşağıya süzdüm; içten davranıyor gibiydi. Tuhaf bir insan... Bu palavracı kadına ne zaman baksam, ona içgüdüsel olarak sempati duyuyordum.

İşaretparmağım bir kâğıt havluyla sarılı, hiç nazlanmadan ceketimi, kravatımı, gömleğimi çıkardım ve son ikisini ona emanet ettim; neyse ki Çin modasına uyarak bedenime yapışık pamuklu bir tür beyaz atlet giyiyordum, bu sayede ceketimi yeniden giydiğimde şık görüntümü korudum.

Bayan Ming masasının başına geri döndü, bir dikiş kutusu aldı, içinden bir bez parçası, küçük bir şişe çıkardı, sonra kumaşı temizledi. Aylak aylak beklerken hemen yanı başına oturdum; yakınlaşmam dostluğumu dile getiriyormuşçasına bana gülümsedi.

"Buna alışkınım. İkizlerim Kun ve Kong da aynen böyleydi. Ah, özür dilerim... Demek istediğim, daha da beterdi. Kun'la Kong lekeleri üzerlerine çekerlerdi. Önlemek ne mümkün, gerçek leke avcıları. Nereden geliyorlarsa artık, yağ lekeleri, sos lekeleri, çay lekeleri, kararmış makine yağı lekeleri, hepsi birbiri ardına üşüşürdü ve hop, gömleğin üzerine, tişörtün üzerine, kazağın üzerine, kalbin yanına yerleşiverirdi. İkizlerim buna, çamurlu elbiseler, tırmıklar, çizikler, alınlarında yumrular, dizlerinde yarıklar biriktirmeye henüz çok gençken başladılar. Onlar gibi gözünü budak-

tan sakınmayanını tanımadım. Pencerelerden atlıyorlar, ağaçlara tırmanıyorlar, damların üzerinde koşuyorlardı; seyyar merdivenler ile ipleri onlardan hep saklamak gerekiyordu; babaları onlara bir bisiklet hediye ettiğinde selesi üzerinde hemen amuda kalkmışlardı. Bana gelince, önceleri korktum; oysa, birkaç yıl sonra, artık paniğe kapılmamayı öğrendim: Her zaman başlarının çaresine bakıp işin içinden sıyrılmayı başarıyorlardı. Otuz metrelik bir kayanın tepesinden bir göle mi atlayacaklardı, gözümü bile kırpmıyordum. Yıkamak, kurutmak, ütülemek için saatler harcadığımdan, yalnızca elbiseleri için söyleniyordum; sonra bu beni öfkelendiriyordu: Aynı anda hem bu denli becerikli, hem de bu denli beceriksiz olabilirler miydi? Ellerinin üzerinde yürüyorlardı, başlarını bacakları arasına alıyorlardı, ters köprü kuruyorlardı, birbirlerini tek omuzları üzerinde taşıyorlardı, ama neden üstlerini başlarını kirletmeden yiyip içemiyorlardı? Uzaktan uzağa sinsiliğin kokusunu alıyordum: Böylesine karmaşık hareketleri becerebildiklerine göre, neden basit hareketleri başaramıyorlardı? Yetenek hakkaniyetten uzak bir şeydir, bu yeteneğe sahip olanlar kadar sahip olmayanlar için de. Kısacası, ben, tembellikten, onları öyle kısa pantolonlu bırakmaya karar verdim. Sonuçta, kendilerini çıplak buldukları andan itibaren, artık üstlerini başlarını kirletmediler, yara bere içinde kalmadılar! Onlar o tür çocuklardandı işte, giysilerin hasta ettiği çocuklardan, ayakkabılar, pantolonlar, kazaklar, bedenlerini ya da boğazlarını sıkan şeyler için yaratılmamış çocuklardan."

"Yani öğüdünüz bu mu?" diye kestim sözünü. "Mesleğime çıplak olarak mı devam etmeliyim?"

Gülümsemiştim. Kızardı ve lekesi çıkmaya başlayan gömleğimin kıvrımları arasına gömüldü.

Bayan Ming meleksi bir yumuşaklıkla dev yalanlar uydurabilecek bir yeteneğe sahipti gerçekten de. Aslında, sayıklamaları beni keyiflendiriyordu; oyununa katıldım:

"Kun ile Kong çalışmak üzere bir sirke mi alındılar?"

Ürperdi.

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

İçimden düşünüyordum: "Kurgunun mantığı... Öykünün sonu bir düşüşe varacak." Dışardan bakıldığında, yüzümde tatmin olmuş bir ifade vardı. Bayan Ming konuşmasını sürdürdü: "Kun ile Kong Ulusal Sirk'te akrobat oldular. Bu da pek kolay olmadı..."

"Neden?"

"Çünkü iki yumurta gibi benzerler birbirlerine. Birbirlerinden ayırt etmek mümkün değildir. Ben bile, anneleri olarak, karıştırıyordum; Kun'a indirdiğim şaplakla gerçekten Kun'u mu dövdüğümü, yoksa şaplağın Kong'a mı indiğini asla bilemedim – aslında, bu onların iyi niyetlerine bağlıydı. Benzerlikleri insanları öylesine şaşırtıyordu ki, birlikte bir akrobasi numarası yaptıklarında, artık hiç şaşırtmıyorlardı. Onları birbirine benzer, akıl almaz biçimde birbirine benzer gördüklerinde, insanlar zaten doğanın görevini yerine getirdiğini düşünüyorlardı. Oysa, ikizlerim, eşzamanlı hareket ederek insanları şaşkına çe-

virecek bir akrobasi numarasına özenle hazırlanmak için ter dökmüşlerdi. Bir fiyasko! İnsanlar esniyordu... Ne acımasızlık! Her çocukta diğerinin aynadaki yansımasını gördüklerini kabul ediyorlardı. Ve bu yansıma, kimseyi heyecanlandırmıyordu... Kun'a ve Kong'a birbirlerinden farklı olmaları, zıt saç biçimlerini denemeyi göze almaları, uyumsuz kostümler giymeleri, farklı makyajlar yapmaları gerektiğini söyledim; Kun'un şişmanlaması, Kong'un da zayıflaması için ayrıca ısrar ettim. Gözyaşları! Bir dram... Pes etmedim. Sözümü dinlediler. Seyirciler, ikiz olduklarını fark etmedikleri gibi, akraba olduklarından bile kuşkulanmadılar. Numaralarını yeniden yaptıklarında, insanlar onları ayakta alkışladı."

"Sık sık sizi ziyarete geliyorlar mı?"

Yüzü karardı.

"Hayır. Ulusal Sirk çok seyahat ediyor. Her tarafa gidiyorlar. Sanırım şu sıralar sizin ülkenize... Fransa'ya... Maroko... Manoko kentine gittiler."

"Monako?"

Yanlışını düzelttiğim için mutlu, bana teşekkür etti, söylenişini belleğine iyice yerleştirmek için yineledi: "Monako! Monako! Monako!"

Doğaçlama gevezeliklerinin ayrıntılarının gerçek gibi görünmesi için bunlara bu denli önem vermesi beni duygulandırıyor mu yoksa usandırıyor muydu, bilmiyordum.

"Monako Fransa'da olmasına rağmen bir Fransız kenti değildir, bir prensliktir" diye kesin bir dille belirttim. "Kayalığın üzerinde bir krallık."

Bayan Ming şüphe içinde kaşlarını çattı. Kayalığın üzerinde bir krallık? Fransa toprakları üzerinde Fransız olmayan bir kent? Bu ona pek inandırıcı gelmedi ve kaçamak bakışlarla beni kuşkuyla süzdü.

Bu, barutu ateşleyen kıvılcım oldu. Ne küstahlık! Hiç utanıp sıkılmadan kendine çocuklar uydururken, kalkıp benim sözlerimden kuşku duymak! Öfkeden kudurdum. Elimde olmaksızın, onu çelişkide bırakmaya çalıştım: "Bayan Ming, yetkililer sizin on çocuğunuz olmasından rahatsızlık duymuyor mu?"

"Biz köyde yaşıyoruz, kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde."

"Kimse sizi ihbar etmedi mi?"

"Kötü bir şey mi yapıyorduk? Kocam ve ben on çocuğumuz olmasını arzuluyorduk, on çocuğumuz oldu, onları iyi yetiştirdik. İnsanlar neden durup dururken tatsızlık çıkartacaklardı ki?"

İçimi çektim ama sorgulamama ara vermedim: "Çocuğu olmayan kıskanç bir komşu sizi ihbar edebilirdi."

"Sık sık ev değiştiriyorduk."

"Bir öğretmen durumdan kuşkulanabilirdi ve sizi..."

"Çocuklarımızın soyadları farklı. Onlardan kendilerini kız ve erkek kardeş olarak değil, kuzen olarak tanıtmalarını istedik."

Yalanı inandırıcı olsun diye yeterince düşündüğünü fark ettim; bu on çocuk palavrasını attığı ilk kişi ben değildim kuşkusuz...

"Bugün çocuklarınızın bazıları sizinle mi yaşıyor?"

"Hayır, hiçbiri."

"Neden?"

"Erişkinler. Çalışıyorlar."

"Burada mı?"

"Hemen her yerde. Bazen uzaklarda."

"Çok tuhaf, öyle değil mi?"

Taburesinin üzerinde doğruldu.

"Kocamın ölümünden sonra Yunhai'ye yerleştim."

"Neden?"

Bir gerçekliği açıklamaktan pişmanlık duyarak omuzlarını silkti: "Burada çalışıyorum. Grand Hôtel'deki bu işi bulmadan önce üç yıl Pearl River Plastic Production fabrikasında işçi olarak çalıştım."

"Pearl River Plastic Production mı?" diye bağırdım hayretler içinde. "Ben de, ben de onlarla ticaret yapıyorum! Tuhaf..."

Bunda gülecek ya da şaşıracak bir şey olmadığına karar vererek, düşmanca bir bakışla baktı bana; Pearl River Plastic Production, Yunhai'deki istihdamın büyük çoğunluğunu sağlıyordu.

"Pearl'de hangi bölümde çalışıyordunuz Bayan Ming?"

"Bebek atölyesinde."

Bana kravatımı, gömleğimi geri verdi, çantasını aldı, malzemelerini içine yerleştirdi, çanağındaki bozuk paraları boşalttı ve başını kaldırmadan, kibar ama sert bir tonda, "İyi akşamlar, beyefendi" dedi.

Teşekkür ederek onu selamladım ve bir robot gibi merdivenlerden çıktım; onun beni başından savdığını ancak basamakların ortasına vardığımda fark ettim.

Ertesi gün, beni Pearl River Plastic Production fabrikasına götürdüler; iki yanında sabırlarını sınadığım iki satıcının yer aldığı müdürleri bana ısrarla fabrikayı gezdirmek istiyordu.

Dört duvar ve bir damdan oluşan –minimalist mimari– uçsuz bucaksız hangarlarda yüzlerce işçi sessizlik içinde oyuncak üretiyordu. Bir binadan diğerine, görev dağılımı toplumlarımızdaki cinsiyet ayrımcılığını yansıtıyordu: Erkekler arabaları, kadınlar bebekleri yapıyordu.

Bebek atölyesi, bir zamanlar Bayan Ming'in çalışmış olduğu atölye, beni etkiledi. Telden kocaman sepet biçimindeki kasalar bölümlere ayrılmış, birbirinin aynı pembe uzuvları koruyordu: baş kasası, beden kasası, sağ kol kasası, sol kol kasası, sağ bacak kasası, sol bacak kasası. Hızlı ve sert bir biçimde boşaltıldıklarında bu anatomik parçalar yürüyen bantlar üzerinde yola koyuluyor, nihayet fabrikanın sonunda, kısa kaynaklar yapılmak üzere kadın işçiler tarafından alınıyor ve yüzücü bebekler olarak bir araya toplanıyordu.

Sanki insanların parçalar halinde gelip bir bütün olarak çıktığı, tersine işleyen bir mezbahaydı burası.

Burada her gün binlerce bebek doğuyordu. Yüzlerinde bir maske, saçlarının çevresinde mavi fırfırlı şapkalar olan bu kadınlar, çocuk doğurtan hemşirelere benziyorlardı. Kesin tavırlı, çevik, ruhsuz bu tuhaf hemşireler, kopmuş bir bedene bir baş takıyor, kolları oynatıyor, bacakları vidalıyor, çarpık bir bacağı ya da yarılmış bir beyni çöp kutusuna atıyor, yürüyen bandın ucunda ayakta duran başhemşireye göz

kamaştırıcı çıplak bir bebek sunana dek sağlamlıklarını test etmek için bedenleri çekiştiriyorlardı. Terzilerin becerikli elleri, bir kasaya atmadan önce, seçilmiş olanlara külotlarını, pijamalarını, salopetlerini giydiriyordu. İnsanın kendini anne sanması için bir tek bağrışmalar, kıkırdamalar, sevinçler, övgüler, kahkahalar eksikti; makinelerin sesinden başka hiçbir şey duyulmuyordu.

Çıkışın yakınlarında, üst üste yığılmış bedenlere dikkatle baktım: Gerçek insanı o denli çağrıştırıyorlardı ki, yığın halinde bir arada oluşları beni şaşkına çevirdi. Benzerliklerinden donup kaldım. Hangisini seçmeli? Hangisinde karar kılmalı? Neden şu değil de bu? Bu meditasyon boyunca, fabrikayı panoramik bir biçimde seyretme talihsizliğini yaşadım: Maskeli, şapkalı, turkuaz önlüklü kadın işçiler birbirlerine benziyorlardı. Ürperdim... Nasıl? Bizim durumumuz bu muydu? Kendimizi safkan sayarken aynı hamurdan gelmiyor muyduk? Tek olduğumuzu ileri sürmemiz dahil, aynıydık...

Bu karamsar düşüncelerden kurtulmak için silkindim, birkaç adım attım, bebeklere dokunmaya gittim. Bugün birbirlerinden ayırt edilemez olsalar da, bir çocuk tarafından sahiplendiklerinde, sevgiyle dolarak, bir öykü sahibi olarak, deneyimlerle işaretlenerek birbirlerinden farklılaşacaklardı. Başkalarından ayrı gösteren imgelemdir; sıradanlıktan, tekrardan, birörneklikten söküp alan, kurtaran imgelemdir. Oyuncakların kaderinde insanların kaderini görüyordum: Hikâyeler uydurarak ve bağlar kurarak özgün-

leri yaratan yalnızca imgelemdi; imgelem olmasaydı birbirimize yakın, fazlasıyla yakın, benzeş, gerçeğin sepetleri içinde üst üste yığılı olurduk.

Bayan Ming haklı ve yerinde olarak blöf yapıyordu. Bazen kader öylesine sert çarpar ki, onu yumuşatmak için bir parçacık fantezi yeter. Hayatın robotlaşmış meslektaşlar arasında on iki saat boyunca tekrarlanan aptalca görevlere indirgendiği burada, geçirmiş olduğu üç yılı düşündüğümde, onun kaçıp gitme, başka bir havayı soluma arzusunu anlıyordum. Evet, bu hapishanede hayal, kurtuluş vaat eden cennet gibi duruyordu. On çocuk masalı onu kurtarıyordu.

Grand Hôtel'e geri döndüğümde, Bayan Ming'e ve çocuklarına karşı yeni bir acıma hissiyle dolarak, hemen bodrum katına indim; önce kuşkucu, sonra da da can sıkıcı olduğum önceki gecenin kötü etkisini silmeyi arzuluyordum.

Bayan Ming beni mesafeli karşıladı. Ellerimi yıkarken, uzaktan hareketlerimi izleyen soğuk bakışlarını fark ettim.

Buzları nasıl eritmeli?

Aniden ona doğru yöneldim.

"Dünkü davranışım için özür dilerim. Sorularım canınızı sıktı, ayrıca giysilerimi temizlediğiniz için size yarım yamalak teşekkür ettim."

"Hiç önemi yok."

"Var."

"Sen kibar davran ama minnettarlık bekleme" diye mırıldandı.

"Çocuklarınızı anımsamanıza hayranlık duyuyorum, Bayan Ming. Çok iyi bir anne olduğunuzu hissediyorum."

Şaşırmıştı, yüzü kıpkırmızı kesildi. Bunu fırsat bilerek devam ettim: "Dahası, şanslıymışsınız da! Çocuklarınız kaplana ve aslana benziyor. Bana yalnızca üçünü anlattınız. Li Mei, Kun, Kong; oysa diğerlerinin de çok üstün yetenekleri olduğuna iddiaya girerim."

Bayan Ming kem küm etti, yumuşamıştı.

"Normal. Her birey kendini tek olarak ortaya koyar. Tersi durumunda, bunu görmeyen bizlerizdir."

"Bana onlardan söz edin."

"Size..."

"Da-Xia adında küçük bir kızınız olduğu aklımda kaldı. Ne hoş bir isim..."

"Da-Xia? İsmi güzeldi, ama korkunç bir çocuktu, tek saplantısı vardı: Bayan Mao'yu öldürmek."

"Efendim?"

"Beş yaşındayken, burnundan sümüğü akarken ve ip gibi ince saç örgüleri varken Da-Xia bize şöyle dedi: 'Büyüyünce Bayan Mao'yu öldüreceğim.' Sonra acımasız bakışlarla ekledi: 'Belki daha da önce!' Kocamla ben kahkahalarla güldük, kardeşleri de öyle, çünkü bunu bir çocuğun meydan okuması olarak görüyorduk. Hiç de öyle değilmiş! Da-Xia bu fikre takılıp kaldı, öldürme fikrini ha bire geliştirdi. Gece hayal kurarak, gündüz derin derin düşünerek bu cinayet projesini gizli gizli hazırladı. Büyüklerin yanında öldürme biçimlerini öğreniyordu; okumayı söktüğünde, ansiklopedileri inceledi. Zehirler konusunda

uzman, tüfekler konusunda son derece yetenekli, her sabah bir insanı boğmanın on beş çeşidini gösteren, kesici silahlarla egzersizler yapan bir kız çocuğu yetiştirdiğimiz için dehşet içindeydik. Bir an, hayvanlar üzerinde, hatta kardeşleri üzerinde antrenmanlar yapacağından korktuk; oysa çabuk kızan, tepesi bir anda atan, kudurmaya her an hazır biri olan Da-Xia, kardeşlerine karşı fedakâr davranıyordu. Buna karşılık, ne zaman Bayan Mao'nun adı geçecek olsa..."

"Neden Bayan Mao?"

"Kültür Devrimi sırasında yüz binlerce Çinliyi katletmiş; değersizleştirmek ve yeteneklerini mahvetmek, aptallar yaratmak için parlak insanları yeniden eğitim kamplarına göndermiş; tiyatroyu, operayı, müziği yasaklamış o iğrenç cadıdan nefret ediyordu. Ona boşuna 'beyaz kemiklerin büyücüsü' dememişler, hani şu cesetleri toplayıp bir araya yığan büyücü... Dahası, Büyük Timonier'nin* ölümüyle iktidarın yeniden eline geçeceğini düşünmüştü! Dörtlü Çete'yi anımsıyor musunuz, şu Zhang Chunqiao, Yao Wenyuan, Wang Hongwen ve dul Mao? Da-Xia onların yargılanmaları sırasında işin bilincine vardı. Dava televizyondan yayınlanıyordu. Birer yıldız haline gelmişlerdi. Onlar sayesinde, yeni rejim bu işin sonunun kaosla, yok oluşla, radikal politikayla, aşırı solculukla biteceğini üstüne basa basa söylüyordu; yakın geçmişte başımıza gelen de bu oldu. Bizler, halk olarak, salak değildik; hükümetin bize bir oyun oynayacağını düşünüyorduk. Zorbaları ortaya çıkarıp gösterdiğine göre, bütün suçları

* Mao'nun "Büyük Kaptan" anlamına gelen lakabı.

onların üzerlerine atacaklardı. Dolayısıyla, siz oynanan oyunu istediğiniz kadar sezinleyin, temaşa ortaya çıkar çıkmaz bu unutuluveriyordu. Mao köpeğini, kendine ayrılan bölümde parmağını doğrultmuş, dudaklarında öfke, kendisini suçlayanların üzerine tükürürken görmek ürkütücü, coşturucu ve güldürücüydü. Şanghay'ın eski yıldızcığı orada nihayet seyirci kalabalığını bulmuştu; oysa artık oynamıyordu. Da-Xia, kuş kafesinin önündeki bir kedi gibi, ekranın önünden ayrılmıyordu. Dul Mao ölüme mahkûm edildiğinde, Da-Xia alkışladı ve gece yarısına kadar masanın çevresinde dans edip durdu. Bununla birlikte mahkeme, pişmanlık getirmesi için bu zorba yaşlı kadının cezasını iki yıl erteledi; geniş bir yaşam deneyimi olmayan Da-Xia'm Mao denilen kadının vicdan azaplarını da, pişmanlıklarını da dile getirmeyeceğini düşündü, dolayısıyla da onu öldürmeye karar verdi."

"Bir cezalandırıcı?"

"Öldürmek adil midir? Ölüm cezasının gerçekleştirilmesi hiç düşünülmeden Bayan Mao'nun yıllarca yaşaması, işte –birçok vatandaşımız gibi– Da-Xia'yı allak bullak eden buydu. Da-Xia celladın yerini almayı düşünüyordu. Sonra..."

"Sonra?"

"Sonra, televizyon, Bayan Mao'nun kendi odasında intihar ettiği haberini verdi. Da-Xia öfkeden köpürüyordu. Zorba kadın onun soylu davranışını elinden çalmıştı. Aslında daha da kötüsü vardı sırada... Kısa bir süre sonra, intiharın iki yıl önce gerçekleşmiş olduğunu öğrendik. İki yıl! Yirmi dört ay boyunca yet-

kililer bunu gizlemişti. Da-Xia yıkıldı: Yalnızca kaderini yok etmekle kalmadı, son yıllarını cinayet alanında kendini geliştirmek için boşu boşuna harcadığını da öğrendi. O günden sonra bir daha odasından çıkmadı ve yemek yemeyi reddetti."

"Siz ne yaptınız?"

"Babası ona listesini çıkarttığı başka zorbalardan nefret etmesini önerdi. Hiçbir işe yaramadı! Da-Xia onu reddetti."

"Sonra?"

"Ona dedim ki: 'Kızım, eğer değerli bir insanla karşılaşırsan, ona benzemeye çalış; sıradan bir insanla karşılaşırsan, onun hatalarını kendinde ara.' Anladı."

"Ben anlamadım..."

"Bana kocamı hatırlatıyorsunuz... Da-Xia mizaç olarak Bayan Mao'yla aynı hamurdandı; canlı, öfkeli, sert, özgürlüğüne düşkün, yakınlarını kullanan, sevmekten çok sevilmeyi isteyen, baştan çıkarılmaktan çok baştan çıkaran. Bayan Mao nasıl çocukken ayaklarına bandaj sarılmasını reddetmişse, Da-Xia da ablası Ting Ting'in kendisine giydirdiği elbiseleri yırtıyordu. Bir şeye göz koydu mu, herkesin onu kendisiyle birlikte istemesi gerektiğini düşünüyordu. Bayan Mao da komünist sorumlulara, 'Bana hizmet etmek, halka hizmet etmektir' demişti, Da-Xia kendisine çakılarını vermeyi reddeden erkek kardeşlerine, 'Bana yardım etmek, adalete yardım etmektir' diye bağırıyordu. Tıpkı Bayan Mao gibi, Da-Xia kendisini herkesten üstün, olağanüstü bir kız olduğuna inandırmıştı; bir ergen onun farkına varmazsa ona

sürtünüyor, sonra bir anda saldırganlaşıyordu. Bayan Mao'yu öldürmek özellikle kendi içindeki Bayan Mao'yu öldürmek anlamına geliyordu."

"Bravo!"

"İnsanın hatalar yapması ve bunları düzeltmemesi, işte kusurun kaynağı buradadır. Da-Xia bize kendisini geliştirebilecek biri olduğunu kanıtladı. Bayan Mao'nun hayaletiyle mücadele etmek yerine kendi karakteriyle mücadeleye dört elle sarıldı. Bilge, içindeki kusurların nedenini ortaya çıkarır; çılgın, bundan diğerlerini suçlar."

"Nerede yaşıyor?"

"Hong Kong'da. Kelle avcısı. Daha şimdiden üç koca eskitti."

"Bayan Mao gibi..."

Bayan Ming, öyküsüne ne kadar dalmış olursa olsun mizahtan yoksun olmadığını göstererek benim bu sözüme kikirdedi.

"Ah" diye yeniden söze girdi, "doymak bilmezin teki, kız kardeşi bu konuda..."

O sırada, uzun boylu ve koca göbekli bir adam içeri girdi. Bayan Ming olduğu yerde donup kaldı. En az bedeni kadar kalın hatlara sahip, dudaklarında yırtılırcasına bir gülümseme, şakakları ter içinde, yerinde duramayan bu adam bilmediğim bir dilde –Hakka– bir şeyler kekelemeye başladı. Son derece nazikçe hemşerisinin omuzuna vurdu, sonra pisuara doğru süzüldü. Sidik torbasını boşalttığı süre boyunca mırıldanarak geğirdi, Bayan Ming'e bir şeyler söyledi, yapmacık kahkahalarla süslediği bir tiradı yüksek sesle

noktaladı, sonunda bir bahşiş bırakmayı es geçerek uzaklaştı.

"Kuzenlerinizden biri mi?" diye sordum.

"Hayır."

"Sizi yakından tanıyormuş gibi görünüyordu."

"Kendini yükseklerde gören insan, içtenlikten uzak bir dost gibi davranır; sıradan insan ise dostluktan uzak bir yakın gibi davranır."

Yoğun işi olan Amerikalılar gibi geri döndüm, Bayan Ming'i krallığının temizliğini güvence altına alması için yalnız bıraktım.

Ondan sonraki beş günü, görüşmeler yapmak üzere gittiğim Shenzhen'de geçirdim. Yunhai'ye geri döndüğümde, anlaşmalarımı bir an önce sonuçlandırmanın telaşı içinde, Bayan Ming'in olağanüstü hikâyelerini dinlemek için yalnızca çok kısa bir zamanım olacağını biliyordum.

Pazartesi günü, Shenzhen'den aldığım küçük bir kutu çikolata götürdüm ona.

"Bakın, Bayan Ming, altı aydan önce geri dönmeyeceğim; bu size küçük bir hediye."

Bayan Ming şaşkınlık içinde karşı çıktı, reddetti, sonra kabul etti, paketi aldı, açmakta tereddüt etti, sonra açmaya karar verdi, çikolataları görünce gözleri kamaşarak yeniden karşı çıktı, fazlasıyla pahalı şeyler olduklarını söyleyerek kutuyu bana yeniden geri verdi, sonra yine kabul etti, kendisiyle birlikte tadına bakmam için ısrar ederek on beş kez teşekkür etti.

Oynak masasının çevresinde, aramızda bahşişler ve yiyecekler, karşı karşıya oturduk.

Pralinli bir çikolatayı yuttuktan sonra cıvıldayarak, "Bana Fleur ile Thierry'yi anlatsanıza" diye ısrar etti.

Söylediğini yapmazsam öykülerinden yoksun kalacağımı düşünerek onlar hakkında anekdotlar anlattım.

Fleur ile Thierry'yi anlatırken beni dikkatle inceliyordu. Bakışlarının lazeri altında, anlattıklarımın onu ilgilendirdiğine giderek daha az inanarak, soluk soluğa kalıyordum.

Birkaç dakika sonra, dikkatinin yoğunluğundan rahatsız olmuş halde, "Bayan Ming" diyerek pes ettim, "öğütlerinizi benden esirgemeyin. Becerikli, aklı başında bir anneye benziyorsunuz, benim gibi sıradan bir babanın gelişmesini sağlayın."

Buruş buruş yanakları daha da kızardı. Kararsız bir yüz ifadesiyle baktı bana.

"Hiç gerek yok."

"Neden?"

"Onu elinde tutanı aydınlatan bir mumdur tecrübe."

Çekingenliğini hissetmeme rağmen direttim. Yalvarmalarımı kesti.

"Beni neden kandırıyorsunuz?"

"Efendim?"

"Size çok saygı duyuyorum, beyefendi, gösterdiğiniz yakınlık için de size fazlasıyla minnettarım, ama neden yalan söylüyorsunuz?"

Taş kesilmiştim, durumun tuhaflığından şaşkına dönmüştüm, ağzım bir karış açık kaldı: İpe sapa gelmez şeyler söyleyen, palavralar atan bu kadın, kendisine on hayat uyduran bu kadın, imkânsızı ileri süren bu kadın, beni ikiyüzlülükle suçluyordu!

Başını sallayarak, heyecandan titreyen bir sesle ekledi: "Yukarıda, resepsiyonda çalışan Na benim arkadaşım. Tesadüf eseri onunla sizden söz ettik. Aynı kişiden bahsettiğimizden emin olmak için sizin kimlik bilgilerinizi bastı."

Sarardım. Ürkütücü ve katı bir sesle konuşmasını sürdürdü: "Yanınızda taşıdığınız fotoğraftaki erkek çocuk ile kız çocuk kim? Resmi belgelere göre sizin çocuğunuz yok."

Artık bu kadarı fazlaydı. Orayı terk ettim, odama çıktım. Yataktan telefon edip, bir mazeret bahane ederek randevumu erteledim. Zaten bu konuda hiç abartmıyordum, çünkü bütün günü ve geceyi kusarak geçirdim. Yoksunluklarımdan kendimi kurtarmak için kusarak. Kendimi kendimden boşaltmak için kusarak. Evet, Bayan Ming tam on ikiden vuruyordu; onu kandırmıştım.

Yalnızca kurum satmakla kalmamış, uydurduğum palavrayı da unutmuştum. Yeğenlerimin fotoğrafı iki hafta önce cebimden düştüğünde, Bayan Ming'in onları benim çocuklarım sanmasına izin vermiştim; o an bu karışıklığın hiçbir önemi olmamasının yanı sıra bu yanlış anlama hazdan içimi ürpertmişti; sonra geri adım atmaya cesaret edememiştim; kız kardeşimin çocuklarını çalmak başımı döndürmüş, kendimi

baba olarak anlatmanın sarhoşluğu içinde bu yalanı sürdürmeye karar vermiştim.

Salı sabahı, saygınlığımı yeniden kazanmak amacıyla, sözleşmeleri üç saat içinde bitirdim, sonra görevim tamamlanır tamamlanmaz, sanki ayaklarım benim yerime karar veriyormuşçasına, bodrum katına indim.

Geleceğimi önceden tahmin eden Bayan Ming, beni görünce memnuniyetten yerinde duramadı.

Ben kollarım iki yanımda sallanarak ayakta dururken, nekahet dönemindeki biriymişim gibi, beni hoşgörüyle karşıladı.

"Neden?" diye mırıldandı.

Gözlerimi kaçırdım.

"Neden ne? Neden sizi kandırdım mı, yoksa neden çocuklarım yok mu?"

"Neden çocuğunuz yok?"

"Ben çekip gitmeyi, hareketi, seyahati seviyorum."

"Binlerce baba hiç vicdan azabı duymadan ortadan yok oluyor."

"Karşılaştığım kadınlar arasında anne olacak birine rastlamadım."

"Daha doğrusu, sizinle karşılaşmış olan kadınların sizde asla bir baba bulamamış olduklarını söyleyin."

Bozuk para çanağını salladı ve konuşmasını sürdürdü: "Yazık! Denemeliydiniz... İkinci oğlum Ho, bana itirafta bulundu: Oğlu içindeki babanın izini sürmüş; daha ilk anlarda yeni doğan yavrunun bakışı onu altüst etmiş, büyümeye zorlamış. Aslında –bunun farkında olduğunu varsaysak da– Ho bir çocuk

yapmayı hiç hak etmiyordu; hep tutarsızın biri, bir müşterek bahisçi, bir poker oyuncusu, bir rulet delisi, bir Mahjong tutkunu, kadere hükmedebileceğini sanan ve bunu kanıtlamaya çalışırken kendi kendini batıran bir çocuk olarak kaldı. Kendini kahraman zanneden başarısızın teki... Kaygı verici! Ho hatalarından hiçbir şey öğrenmedi. Karısı onu boşadı, dostları ondan kaçtı. Bana acı veriyor: Olgunluk çağında insan hâlâ ayıplanıyorsa artık ondan beklenebilecek hiçbir şey yok demektir."

Derin derin iç çekişiyle zayıf göğsü titredi.

"Ho'yu her düşündüğümde, bir çınar anne ya da bir ıhlamur anne olmayı tercih ederdim. Ağaçlar insanların tam tersidir, yükseldikçe gökyüzünü ararlar."

Yolundan saptığının bilincine vararak sustu, sonra çekingen bakışlarla bana baktı.

"Gerçeği kendinizden saklamayın. Bir aileniz olmadığı için acı çekmeye izin verin kendinize. Bazen, acıya kapıyı açmak gerek."

Her halükârda, bu kapıyı Bayan Ming bana ardına kadar açık tutuyordu... Kalbim delicesine atıyordu; boşluğun ağırlığını, hayatımda çocukların o yokluğunu hissediyordum. Çok mu geçti? Bir aile kuramayacak mıydım?

Ne düşündüğümü duymuşçasına yanıtladı beni: "Daha zamanı var. Siz erkekler, bu randevulara geç gidebilme konusunda şanslısınız."

Ona haddini bildirmem, bu ayıpların benim için olduğu kadar onun için de geçerli olduğunu söylemem gerekirken, hiçbir şey yapmadan öylece kaldım.

Pekin'e gidecek bir arabanın beni beklediğini söylemek için bir otel görevlisi paldır küldür aşağıya indiğinde, birkaç veda sözcüğü kekeledim.

Paris'e geri döndüm ve her şeyi, Çin'i, Bayan Ming'i, onun gizlediklerini, benim gizlediklerimi her şeyi unuttum – uçak sekiz bin iki yüz kilometre kat ederek her şeyi silmişti; sorularım orada, başladıkları yerde, Yunhai'de kalmıştı.

Saint-Germain-des-Prés'ye geri döner dönmez kendimi davranışlarında benim kadar özgür, sık sık buluştuğum bir güzelliğin, kız arkadaşım Irène'in kollarına attım. Irène, otuz dört yaşında, kızıl saçlı, ince uzun, küstah, kalçaları dayanılmaz, telif hakları alanında uzman bir avukattı, eğer âşık olmayı kabul etseydim âşık olunacak kadını temsil ediyordu; zaten partnerlerime bağlanmayacağımı daha en başta kabul ettiriyor ve bu ilkeye sıkı sıkı sarılıyordum.

Ayrılığın daha da ateşlendirdiği sarılmaların ardından, yataktan kalktığımızda, Irène hamile olduğunu söyledi.

Benim uzun süren sessizliğimi onun açıklaması izledi.

Sözlerini yineledi.

İçimi öfke kapladı, dudaklarım ben istemeden konuştu: "Seninle yattım ama bir çocuk yapmak asla söz konusu değildi."

"Bir kaza."

"Sence, babası ben miyim?"

"Büyük olasılıkla."

"Emin değilim."

"Tamam, ben de tam olarak emin değilim. Yine de öyle olduğuna inanıyorum."

"Baba rolünü üstlenebilecek başka kim olabilir?"

"Senin bildiklerin, eski kocam Pierre ve kısa bir süre birlikte olduğum sevgilim Benoît."

Bu samimiyetinden yararlanarak, ona kendisini terk ettiğimi söyledim ve hiç vakit kaybetmeden oradan ayrıldım. Iréne dudakları mühürlü, bakışları sert, üzgün bir halde gidişimi izledi. Özgürlüğünü, başına buyrukluğunu takdir etmeme rağmen, küstahlığıyla, ahlaksız cesaretiyle Iréne o günden beri beni evliliğe ikna etmek için doldurdu. O gün bu gündür ne telefonlarını, ne de yazdığı notları yanıtladım.

Şirketim beni Kuzey Amerika'ya, sonra da İskandinavya'ya gönderdi. Bu yolculuklar boyunca, birine bağlanmaktan uzak durduğumu, belirgin bir biçimde duygularımı düşünmekten kaçtığımı gizliden gizliye anladım. Yer değiştirmelerim izimi kaybetmemi sağlıyordu. Her bir görev, özümlemem gereken yeni yeni öğeler ortaya çıkartarak, geçmişimi unutmamı sağlıyordu; yeni durumlar sayesinde, içimdeki değil, yalnızca benim dışımdaki sorunlarla mücadele ediyordum. Gezgin satıcının hayalleri...

Yedi ay sonra, Çin toprağına ayak basar basmaz, sanki yerel bir alerji yaratıyormuşçasına, çocuk büyütme kaygısı beni yakıp yıktı.

Sövüp sayıyordum. Neden? Neden burada? Çin be-

nim babalık duygularımı tahrik ediyorsa, bunun nedeni çevremde toplanmış bir sürü insanın beni hayata hayat katmaya iterek etkilemeleri miydi, yoksa tam tersine o acımasız doğum sınırlaması beni durumumu düşünmeye mi zorluyordu? Telefonumdan Iréne'in olgusal kısa notlarla gebeliği konusunda beni bilgilendiren mesajlarını yeniden okumaya koyuldum.

Beni Yunhai'deki Grand Hôtel'e götüren arabada, şoförüm radyoyu açtı. Haberlerde resmi bir görevli, tek çocuk yasası sayesinde 400 milyon Çinlinin doğmamış olması nedeniyle kendi kendini kutladı. Bu açıklama beni şaşkına çevirdi. İnsan nasıl 400 milyon hayaletten mutluluk duyabilirdi ki? Başka bir deyişle, var olmayan 400 milyon kişiden... İnsana yatırım yapmak yerine yokluğa yatırım yapmak neden? Dünyaya gelmemiş olan bu Çinli kalabalığı arasında hiç kuşkusuz zeki insanlar, olağanüstü insanlar, arzulanan insanlar, cesur insanlar, dahası yeni Mozart, bir sonraki Einstein, müstakbel Pasteur, dehasıyla tüm insanlığı değiştirecek insanlar olacaktı... Hayır, burada, Bayan Ming dışında, bu hiç kimseyi rahatsız etmiyordu: Aşırı nüfus artışından ve bunun doğal sonucu açlıktan korkan hükümet, aile planlaması yetkilileri, bunun hiçbir şey olmadığına... 400 milyon kere hiçbir şey olmadığına... seviniyordu.

Odama girdiğimde, Bayan Ming'i selamlamaya gitmeden önce uygun zamanı beklemeye karar verdim.

Çünkü ondan başka bir şey düşünmüyordum... Benimle konuşmasını, eğitmeyi çok istediği çocuklarının öykülerini anlatmasını arzuluyordum. İmgelemi-

nin ışıl ışıl parladığı palavralarında çocuklarının eksikliğini, bunu aktarma özlemini, sevme arzusunu hissediyordum. Benimkileri de mi?

"Ne aptalca bir fikir! Neden geciktirmeli ki..."

Bekleme kararımdan beş dakika sonra, Bayan Ming'in karşısındaydım.

Gerçek bir mutluluk, bizi bile şaşırtan canlı, güçlü bir mutluluk sardı ikimizi de. O saatte müşterilerin tuvaletleri az kullanmasından yararlanarak, gerilimli konulardan kaçınmaya özen göstererek, doymak bilmeden gevezelik ettik: O, Fleur ve Thierry'den söz etmedi, ben de masallar uydurduğunu anladığımı söylemedim.

Tüm önlemlerimize rağmen, aile konusu sohbetimizin içine girmekte gecikmedi. Bir Çinlinin tanımadığı biriyle, hele hele bir yabancıyla politika tartışmamasına rağmen, resmi zevatın doğum sınırlamasıyla ilgili söylevini dile getirdiğimde, kahkahalarla güldü.

"Çin'de, ebeveynlerin görevi tek bir çocuğa indirgendi, ama bu ne ebeveynlerin durumunu iyileştirdi, ne de çocukların. Şimdi kendini imparator sanan bir oğulun arkasında dolaşıp duran, kasılmış, kaygılı ve histerik milyonlarca doğurgan insan var. Ülkemiz nevrozlular tarafından gözaltında tutulan bir bencil-ler fabrikası haline geldi."

"Size göre, çiftlerden hangisi daha fazla yoksunluk çeker? Erkek mi, kadın mı?"

"Kadın, elbette."

"Neden? Bana aynı gibi geliyor..."

"Ah biliyorum; üretim için erkek de, kadın da övgüye değer bir işbölümü yapar."

"Bana kalırsa, erkeğin kadını terk etmesi dışında. Önce postu serer, sonra kadın gebe kalınca çekip gider."

"Bunlar görünüşte böyle, bayım. Anneliğin gerçekliği ancak kadınlarda vardır. Uzun süren bir hazdır bu."

Bayan Ming topuzunu kaşıdı, sonra konuşmaya devam etti: "Bu tek çocuk yasasının tek faydası oldu: Ebeveynler bir başkasından daha fazla çoluk çocuğa sahip olmaya heves etmedi. Seçim şansları yok. Bu arada, hiçbir çocuk erkek ya da kız kardeşinin kendisine tercih edildiğini düşünmeyecek. Daha az acı. Daha az istenmeyen çocuk."

"Bunu yaşadınız mı?"

"Ru ve Zhou! İki yıl arayla sahip olduğum iki oğul. Olağanüstü yetenekleri olan pırlanta gibi çocuklar. Ah, övünmek gibi olmasın ama onlardan gururla söz ediyorum, bayım... Benim karnımdan çıkmış olmalarına rağmen güzel talihlerinde benim bir rolüm olmadı; şans el atmıştı. Ne sonuçlar! Ru bir hafıza canavarı, Zhou bir zekâ canavarı olarak gösterdi kendini. Ru her şeyi; terimleri, işaretleri, tarihleri, anekdotları aklında tutuyordu, okumayı öğrenir öğrenmez de bir çırpıda okuyup bitirdiği kitapları. Doymak bilmeksizin bir sürü bilgiyi sindiriyordu. Belleği her şeyi yutan bir ağızla yetinmiyordu, aç bir mideye de sahipti. Önüne sürekli yem atmak gerekiyordu, yoksa bulduğu her şeyi yutuyordu; fiil çekimlerini, Çin toprak-

ları üzerindeki trenlerin tarifeleriyle onların binlerce aktarma noktalarını, eski almanaklardaki son on yılın günbegün hava durumunu, hatta büyükannemden miras kalmış dergiler sayesinde 1920 yıllarında Şanghay'daki müzikhollerin programlarını. Başlangıçta, kocam ona bürodan aldığı –devlet memuruydu– sözlükleri ya da partinin broşürlerini getiriyordu; onu oyalamak için bunları ona köpeğin önüne kemik atar gibi veriyordu. Bununla birlikte, yavrumuz, bir çöp kutusundan İngilizce bir ders kitabı alıp Amerikanca konuşmaya başladığında, onun eğitimiyle ciddi ciddi ilgilenmeye karar verdik. Eğitmen, dilleri iş edinmesini öğütledi. Ru, birkaç yıl içinde, buradaki lehçeleri –Wu, Kan, Hakka, Şyanğ, Min– eksiksiz öğrendi, aynı zamanda, onu okul kütüphanesine aldıkları yıllar boyunca Çekçeyi, Macarcayı, Rusçayı, Bulgarcayı, Arnavutçayı, komünist dost ülkelerin dillerini de öğrendi. Ne var ki, bundan etkilenmiş de olsak, salak değildik. Çünkü birincisi, Ru, duymadığı dillerin kitapsal kavramları dışında hiçbir şey bilmiyordu – bunu Ru'nun her söylediğine kahkahadan ölen Macar'ın karşısında anladık. Ikincisi, sanki belleği anlığının yerini almışçasına, Ru tuhaf fikirler dile getirmiyordu. Ah, altı ya da yedi dilde tartışabilirdi ama ne diyordu? Sohbeti insanın içini bayıyordu. Sözcüklerle dolu beyninden orijinal hiçbir şey geçmiyordu, evet, ne yeni bir imge geçiyordu, ne kişisel bir görüş, ne de çarpıcı bir tepki. Sıfır. Dünyanın en gelişmiş bisikletinin üzerine tünemiş bir kötürüm. Tersine, küçük erkek kardeşi Zhou, kıvrak

bir zekâyı ortaya koyuyordu. Erken konuşmadı; buna karşılık, bir sürü eksiksiz cümle sarf etti, hem de ne cümleler! Üç yaşında, erkek ve kız kardeşlerini oyunlarda terk edişini şu sözcüklerle dile getirdi: 'Ne aşırı yalnızlık, ne aşırı ilişki, tam ortası, işte bilgelik budur.' Kısa bir süre sonra, ona patatesleri kendisinden istediğim gibi soymak yerine neden okşadığını sordum: 'Dağı yerinden oynatan kişi işe önce küçük taşları temizlemekle başlar.' Yaptığı bir hata yüzünden babası kendisini azarladığında, erkek kardeşleri gibi karşı koymak ya da kız kardeşleri gibi ağlamak yerine, sessiz kaldı; bitkin düşen kocam bu davranışından kaygılandığında, gülümseyerek, 'Ot, üzerinden rüzgâr geçerse, kesinlikle eğilir' dedi. Başlangıçta, taşı gediğine koyması bizi büyüledi. Bununla birlikte, dikkatini yalnızca tembelliğin ve alayın hizmetinde yoğunlaştırdığını keşfettik. Vecizeler yumurtlamak yalnızca hiçbir şeyi iplememesine, pek fazla bir şey öğrenmemesine ve başkalarıyla dalga geçtiğini gizlemesine yarıyordu. Yeni bir bilgi edinir edinmez Zhou bıyık altından gülümsüyordu. Erkek kardeşinin yeteneklerini küçümsediğini fark ederek şaşkına döndüğüm bir sabah, kızıp homurdandı: 'Hiç düşünmeden duymak ya da okumak boşuna bir uğraştır.' Ru, 'Kötü kalpli!' diye bağırarak hıçkırıklara boğuldu. Zhou omuzlarını silkti ve yanıtını yapıştırdı: 'İnsan duyguları varmış gibi yapabilir ama fikirleri olduğunu ileri süremez.' Onu tersledim: 'Kardeşin senin gibi yan gelip yatmak yerine çaba sarf ediyor. Seni geçecek, çünkü öğrenme açlığı bilgiye yaklaştı-

rır.' 'Ah evet' diye yanıtladı küstah, 'Ru otobüs durağında inmeyi unutmuş olmalı.' Onu azarladım, sonra kendini üstün görüyorsa, erkek kardeşine yardımcı olmasını önerdim. 'Tamam' dedi. Ne yaptı peki? Sonucu hayranlıkla gördük: Ru, birkaç akşamın ardından, aklı başında, zekice, duruma uygun gözlemlerini tam gediğine koymaya başladı. On çocuğumuz gelecekte yapacakları işleri tartışırlarken, Ru, aniden, 'Sizi tutkuyla heyecanlandıran bir iş seçin' dedi, 'böylece hayatınızın tek bir günü bile çalışmış olmazsınız.' Ertesi gün, eşim, işlerini eksiksiz yapmasına ve meslektaşlarının yardımına koşmasına rağmen amirinin kendisini hırpaladığını anlattığında, 'Kendini üstün gören bir adam kendinden başka kimseden hiçbir şey istemez' dedi, 'kaba ve kusurlu insan her şeyi başkasından ister.' Koltukları kabaran kocam, düşüncelerinden ötürü Ru'ya, kardeşinin inceliğini geliştirdiği için de Zhou'ya teşekkür etti. Sonraki haftalarda şenlik arttı. Duruma göre, Ru'nun söylediği şeyler uygunsuz düşüyordu – bu kapsamda, biz liçi ile kamkatın lezzet farkları üzerine konuşurken; 'Yoksul için kin gütmemek zordur; zengin için kibirlenmemek kolaydır' dedi. Bu münasebetsizlikler ender oluyordu ve, gerektiğinde, Ru kendinden öylesine emin görünüyordu ki, anlamadığını varsayıyorduk. Kısacası, nükteleri bizleri öylesine şaşırtıyordu ki, Zhou'yu övmeyi ihmal etmeye başladık. Böylece Zhou tedbiri bıraktı ve bizi Ru'nun zekâsını geliştiren gizi ortaya çıkarmaya yönlendirdi. Zhou kardeşine vecizelerini numaraladığı Konfüçyüs'ün *Konuşmalar*'ı-

nı ezberlemesini emretmiş. Gevezeliklerimiz sırasında, Zhou Ru'ya bir numara fısıldıyor, Ru da, bir saniye sonra, göz kamaştırıcı vecizeyi söylüyordu. Ru, fil hafızasıyla, 83. vecize ile 135. vecizeyi birbirine karıştıran, amatör Zhou'nun tersine asla şaşırmıyor, bu da sohbete saçma bir aforizma katıyordu. Aynı zamanda, Zhou öylesine kurnazdı ki, kardeşinin ağzından çıkacak saçmalıkların keyfini sürmek için bile bile yanılgıya düştüğünden kuşkulanıyordum... En sonunda korkunç ikilem geldi çattı."

"Neydi o?"

"İki çocuğumuz da yeteneklerle donanmıştı: Başkentteki seçkin bir okula göndererek hangisinin gelişmesini sağlayacaktık? Yalnızca parasızlık değildi sorun, bize bu olanağı sağlayan Pekin'deki amcamızın yalnızca minnacık bir odası vardı."

"Sonra?"

"İki oğlumu bir araya getirdim ve şöyle dedim: 'Düşünmeden öğrenmek gereksizdir; öğrenmeden düşünmek tehlikelidir. Yola gelmezseniz ikiniz de başaramayacaksınız. Dolayısıyla da bir seçim yapmayacağım – amcanızın evine dönüşümlü olarak gideceksiniz, bir ay burada, bir ay Pekin'de kalacaksınız.' İnanın bu işe yaradı. Zorluk onları yüreklendirdi. Ya da acı... Pekin'e geri döndüklerinde, kaybedilmiş haftaları telafi ediyorlardı, ve evde, Ru düşünürken Zhou öğreniyordu."

"Doğru mekân zafer kazandı."

"Kesinlikle. Büyük kızım Ting Ting'in söylediğine göre..."

Grand Hôtel'in müdürü beni görünce, bana hoş gel-

din demek, ne kadar değerli olduğumu söylemek için yakama yapıştı, sürdürmeyi arzuladığım baş başa bir konuşmayı kestiğini bir an bile düşünmedi.

Ertesi gün, Pearl River Plastic Production'daki tedarikçilerimle yeniden görüştüm. Birbirimize hediyeler verdik. İşe yeni başlamış, zayıf, gür saçlı bir adam olan Jin bana Konfüçyüs'ün *Konuşmalar*'ını uzattı, gösterdiği yakın ilgi beni etkiledi; Bayan Ming'in bir gün önce bundan söz ettiğini ona itiraf etmeksizin, bir an önce okuyacağıma söz verdim.

Konuşmalarımız boyunca, tartışmalarımıza ara verecek uygun anı boşu boşuna aradım; bu yüzden, ancak ara verildiğinde arkadaşımın yanına gittim ve ona Konfüçyüs kitabımı gösterdim.

"Nasıl yani, bu kitabı okumamış mıydınız?"

Konfüçyüs'ü bilmemek ona hiç pilav yememiş olmak kadar saçma geliyordu.

"Okumadım, bu yüzden utanç duyuyorum. Bunu hemen bu akşam telafi edeceğim."

Özür diledi.

"Her gün ilerlemeyen insan her gün geriliyor demektir."

Bayan Ming'in şu ana dek yedi çocuğundan söz ettiğini hesaplayarak, diğer üçü için tasarladığı kaderi öğrenmek için yanıp tutuşuyordum.

"Bana büyük kızınızdan söz etmek istiyordunuz."

"Ah, Ting Tingim..."

Ondan söz ederken kızardı. Yüzünü kaplayan mutluluktan yola çıkarak, onun kendisine ütopik bir aile

kurduğunu kabul etmeye başladım: ne olursa olsun, gerçekliğin hiçbir önemi yoktu, söz konusu olan tek şey mutluluktu, öyle değil mi?

"Onu az sonra göreceksiniz" diye fısıldadı Bayan Ming heyecanla.

"Nasıl?"

"Ting Ting beni ziyarete geleceğine söz verdi."

O an, Bayan Ming'in yalancılık hastalığında vites değiştirerek, çok fazla risk aldığını düşündüm; bir hafta sonra Ting Ting'i kıl payı kaçırdığımı, birkaç saniye daha kalmış olsaydım onunla karşılaşacağımı söyleyecekti kesinlikle; bununla birlikte cesareti kendine dönüyordu. Böbürlenip duran kadın inat etti: "Önce erkek kardeşi Wang'da kalacak. Wang'ı size anlattım mı?"

"Hayır."

"Nasıl olur? Wang bana kendisiyle gururlanmam için pek çok fırsat verdi. Düşsel bahçeler üretiyor."

"Efendim?"

"Wang, daha ergenliğinden beri, Çin'in en göz kamaştırıcı, edebiyatımızda göndermelerde bulunulan bahçelerine büyük ilgi duyuyordu. Metinleri defalarca okuyarak bu bahçeleri, yüzyıllardan hatta binyıllardan beri solmuş bu bahçeleri yakından tanıyordu; hayalinde yollarında avarelik ediyor, kokularını içine çekiyor, yapraklarını okşayıp seviyor; ağaçların art arda gelişmesini, yaprakların sararmasını, kışın hüznünü hayranlıkla seyrediyordu. Bazen, büyük bir sessizliğin ardından, bize Orkideler Bahçesi'nden mi, Kırmızı Kurbağalar Meyveliği'nden

mi... nereden geldiğini söylüyordu. Kocamla ben onu Ziraat Okulu'na göndererek bu kabiliyetini körükledik. Wang orada kendini geliştirdi, diplomalarını aldı, sonra kuzeydeki bir belediyede iş buldu. Ama belediye parklarını yenilemekle geçirdiği dokuz ayın sonunda bize para kazanmak için Tayvan'a gideceğini söyledi."

"Ve?.."

"Kazandı! Insanlara hayali bahçeler önererek bahçıvanlık sanatında devrim yaptı. Zevklerine göre –şakayıklar, kamelyalar, lotuslar ya da erik ağacı çiçekleri–, sevdikleri mevsimlere göre, Wang onlara ideal parkı oluşturdu. Uygun bir fiyata, uzun bir hazırlık döneminden sonra onlara düzenlemesini, belirleyici renk özelliklerini, açılma katmanlarını, farklı perspektifleri, kuşların şarkılarını, akarsuların yansımalarını, nilüferlerin dinlendiği havuzlardaki sükûneti, gölgelerin yer değiştirmesini, günbatımının yaldızlarını, ay ışığı altındaki gümüşi kütleleri anlattı; ve birkaç yuan fazlasına, bunları yazıya dökerek verdi."

"Bir sözcükler bahçesi..."

"Ne büyük bir deha belirtisi! Wang, geçmişin göz kamaştırıcı bahçelerinin kaybolduğunu ve bunların yalnızca metinlerde yaşadığını saptayarak, bir evreyi aşmaya karar verdi; hemen metne atladı. Bir bahçe neden gerçek olmalıydı? Üstelik anısı sürüp giderken gerçekliği kısa sürüyorsa. Wang sayesinde, yoksul biri zevkine göre bir toprağa sahip olabiliyor. Küçük yerde oturan birine, Wang devasa bir malikâne sunuyor. Polen alerjisi olan birine baharı tehlike-

siz hale getiriyor. Wang artık hiç yürüyemeyen yaşlı adamın tozlu kiraz ağaçları altında yeniden sonsuz yürüyüşler yapmasını sağlıyor. Ve sonra, giderlerde ne büyük bir tasarruf: Toprak yok, bitki alımı yok, her bir uygulama hiçbir maliyeti olmayan uzman işçi ordusu tarafından korunuyor ve güzelleştiriliyor! Geleneksel dekoru küçümseyen ukalalar için, Wang, çok okuyup incelemeler yaptığından, –aramızda kalsın, her ne kadar Çin bahçelerini geçmese de– bir İngiliz bahçesi, bir Fransız bahçesi, bir İtalyan bahçesi sunuyor."

Bana Konfüçyüs'ün *Konuşmalar*'ını armağan eden Jin tuvalete geldi ve Bayan Ming'in önünde eğildi.

Sohbetimizi bitirdik, işimizi tamamlamak için birlikte yukarıya çıkmak üzere Jin'i bekledim.

Toplantının sonunda, günün sonuçlarını kâğıda dökerken, Bayan Ming'in bir itiraf olmasa da en azından bir açıklamayı içinde barındıran öyküsünü tekrar tekrar düşündüm. Hayali bahçelerde insanın onun sanrısal ailesinin, yalnızca kelimelerin can verdiği bir ailenin metaforunu saptamaması mümkün müydü? Bayan Ming'in sevmesi için çocuklarının gerçek mi olması gerekiyordu? Hayır. Ama onlara duyduğu şefkat gerçekti.

Dosyalarımı toplarken, hatları kalemle çizilmiş gibi olan, uzun ve gür saçlı adama sorular soruyordum.

"Bayan Ming'le yakın mısınız?"

"Onu üç yıl boyunca bizde ücretli olarak çalıştırdık, benim personeli işe aldığım dönemdi."

"Iyi bir işçi miydi?"

"Hem de çok iyi. Yine de onu işten çıkarmak zorunda kaldık."

"Neden?"

"İş arkadaşlarını çileden çıkarıyordu. Hakkında şikâyetler aldım."

"Anlattığı olaylar yüzünden mi?"

"Kadın işçiler onu kıskanmaya başlamışlardı."

"Neyini kıskanıyorlardı?"

"Çocuklarını."

"Çocuğu filan yok ki!"

"Ciddi bir araştırmadan sonra, çocukların var olduğu ve Bayan Ming'in doğruyu söylediğine dair birçok nedenim oldu."

Bu sözlerin ardından Jin bir reverans yaptı, geriye döndü ve merdivenlerden inmekte olan meslektaşlarına yetişti.

Afallamıştım, peşi sıra gitmek gibi bir şey yapmadım. Meslektaşları bunun özel bir konu olduğunu anlamamışlardı, Fransız alıcılarını neyin kaygılandırdığını öğrenmek için toplanacaklardı.

Koşu bandında koşmanın kafamı boşaltacağını umarak jimnastik salonunda yorulmaya gittim. Bu uğraş, maalesef, tam ters tepti; her adımda Bayan Ming aklımı biraz daha çeliyordu.

Sonunda, bantta daha uzun süre kalamayarak bir banka oturdum ve Jin'in telefon numarasını çevirdim.

"Alo? Hediyeniz, Konfüçyüs'ün kitabı için size bir kez daha teşekkür ederim. Bana söylemiş olduğunuz şey üzerinde düşünmekten kendimi alamıyorum: Ba-

yan Ming'in çocuklarıyla hiç karşılaştınız mı?"

Konuştuğum kişinin çevresinde neşeli, avaz avaz bağıran çocukların sesini duydum tam o sırada.

"Ah" diye yanıtladı Jin, "evine gittiğimde fotoğraflarını gördüm. Bunun yalan olmadığından emin olmak için, yıllar boyunca annelerine gönderdikleri mektupları karıştırdım, Çin'in farklı yerlerinden postaya verilmiş, farklı el yazısıyla yazılmış mektuplar. Her şey harfiyen söylediklerine uyuyor, maddi kanıtlar istemediğin kadar bol. Sonuç olarak, onun fabrikadan ayrılmasının uygun olacağına karar verdim: Kadın işçilerin Bayan Ming'in yalnızca sıradan bir yalan söyleme hastası olduğunu değil, aynı zamanda uyumlu ve kalabalık yasak bir aileyi yönettiğini de öğrenmelerini istemiyordum. Ardından da ona Grand Hôtel'deki bu işi buldum."

Şaşırıp kalmıştım, ona iyi geceler dilemeden önce teşekkür ettim.

"Bu kadın işçiye zaman harcadınız. Ona yeni bir iş bularak çok iyi yürekli, yardımsever olduğunuzu gösterdiniz. Bu, sizin Pearl'deki işinizin boyutlarını aşıyor, değil mi?"

"Ona çok şey borçluyum."

"Öyle mi?"

"Bayan Ming sayesinde şimdi Fen'im var. Sesini duyuyor musunuz?"

Bir kız çocuğu cep telefonuna yaklaştı ve incecik bir sesle, "İyi akşamlar, bayım" dedi.

Telefonu kapattım. Bir an, benden olduğunu kabul etmesem de karnında bir bebekle kaçarcasına terk

ettiğim Irène'in çizgileri altında Fen'i gözümün önüne getirmiştim.

Uzun bir duş aldım, tıraş oldum, saçımı taradım, sonra da Bayan Ming'in yanına indim.

Kendimi süklüm püklüm hissetmeme rağmen, beni karşılarken yüzü aydınlandı; büyük olasılıkla bana anlattıklarından hâlâ kuşku duyduğumu düşünüyordu...

"Mutlu görünüyorsunuz, Bayan Ming..."

"Neden mutlu olmayacakmışım ki? Kocam son nefesini vermiş olmasına rağmen ben hâlâ hayattayım. Ne ayrıcalık! Bunun tadını çıkarıyorum. Bir şey bilen insan sevdiği insanın önüne geçmez, ama bir şeyi seven insan zevk aldığı insanın arkasında durur."

"Yeğenlerim Fleur ve Thierry'nin kendi çocuklarım olduğunu söylediğim için umarım beni bağışlamışsınızdır. Sizi kırdım."

"Bir haksızlık ancak insan onu unutmayı başarabilirse silinir."

"Olsun. Çok ileri gittim."

"Zaman zaman öyle olması gerekiyor... Yoksa insan içine atıp bastırır."

"Bu sizin başınıza da geliyor mu?"

"Bu konu üzerinde Shuang yüzünden, babası gibi boylu boslu bir çocuk olan ikinci oğlum yüzünden, uzun uzun düşündüm. Shuang'ın tuhaf bir kötü yanı vardı ve bu yüzden zarar görüyordu: Gerçeği yaymaktan kendini alamıyordu."

"Bir kusur?.."

"İçtenlik, tedbirli olmanın tersidir! Kendisiyle diğerleri arasında uyumu sağlamak için, düşüncele-

ri analiz etmek, onları süzgeçten geçirmek, kimilerini frenlemek gerek. Hakikat bir amaç oluşturmaz, ancak bir işe yararsa faydalıdır; bu yüzden, çoğu zaman, frenler, sonra yıkar. Bakın, bir öğretmen bir seferinde yazdığı kompozisyona şaşırmış ve Shuang'ı kopya çekmekle suçlamış, bunun üzerine de oğlum öğretmene şu yanıtı vermiş: 'Bu konu üzerinde düşündüm, iştahımı kabarttı, ama vazgeçtim.' Öğretmen bundan ne sonuç çıkardı? Ona göre Shuang dolap çeviriyordu. Babaannesi Shuang'ın babasını sevip sevmediğini öğrenmeye çalıştığında, 'Duruma göre' diye yanıtladı, 'bazen evet, o anlarda gün boyu onun yanından ayrılmak istemiyorum; bazen hayır, çünkü o zaman onu aptal, dalgın, anlattıklarımı anlayamayacak durumda görüyorum.' Sonuç? Üç tokat ve bunu herkese anlatma. İlk nişanlısı ona kendisini güzel bulup bulmadığını sorduğunda, 'Kesinlikle yanıldığımı bilsem de, senin dünyanın en güzel kızı olduğunu düşünüyorum' diye açıkladı. Kız burun kıvırdığında da, 'Açıkçası, sana olan duygularım gözümü kör etti. Tüm nesnelliğimi kaybettim' diye kesin bir dille açıkladı. 'Örneğin, düşük gözkapakların ya da fazlasıyla çıkık elmacıkkemiklerin eleştirilebilir. Ama ben, eleştirmem!' Hop, ayrılık... Oğlum o kadar çok ağlıyordu ki, onunla birlikte odasına kapandım ve onu düşünmeye zorladım: 'Shuang, tatlım, senin söylediklerin var ya, insanlar onları kavrayamıyor, cümlelerin bir yanlış anlamaya neden oluyor.' 'Anne, ben hakikatin dışına çıkmıyorum! Neden başka bir şey söylemeli?' 'Oğlum, bana sorun şuymuş gibi geliyor: İnsanlar neden haki-

kati kaldıramaz? Birincisi, çünkü hakikat onları hayal kırıklığına uğratır. İkincisi, çünkü hakikat genelde çıkardan yoksundur. Üçüncüsü, çünkü hakikatin asla doğru görünümü yoktur – yalanların çoğu çok daha iyi hazırlanmıştır. Dördüncüsü, çünkü hakikat yaralar. Barışı yayacağını sanarak savaşta komutan olmanı istemiyorum.' 'Anne, ne yapmalı? Yalan mı söylemeli?' 'Hayır, susmalı. Sessizlik, asla ihanet etmeyen bir dosttur.'"

Bahşiş bırakmadan giden bir müşteriyi selamladı, sonra sözlerine devam etti: "Shuang dediklerimi yaptı. Başlangıçta, bu –sesini çıkarmadan durmak– onu öylesine allak bullak ediyordu ki, durumdan hiç hoşnut kalmıyordu, sonra başarıları onu yüreklendirdi: Sustukça, kadınları büyülüyordu; sustukça ona derinlik atfediliyordu, sustukça işverenleri ona yetkiler veriyordu. İnsanlar nihayet umutlarını ona bağlayabiliyordu."

"Bugün?"

"Şanghay'da, radyoda borsa yorumluyor. Onu her öğlen dinliyorum. Çok etkili, az ve öz konuşuyor, zengin bir birikimi var, sözcüklerde öylesine cimri davranıyor ki, derin bilgisini gizlediğini düşünüyor insan – yine de bazen çenesini tutamıyor. Kaza eseri fazla konuştuğunda ona bir mesaj atıyorum. Erdem eken onu sık sık sulamayı unutmamalı."

Bir lavaboyu temizlemek için uzaklaştı ve zekâmın değişken meteorolojisini düşündüm: bu sabah bu öykünün başlangıcında, Bayan Ming'in palavralarını kanıt göstererek tartıştığına karar vermiştim; o ak-

şam, Bayan Ming'in bana enikonu düşünülmüş bir fikir, hakikati taparcasına sevenlerin barbar olarak ortaya çıktığı, zarafetin içtenlikten üstün olduğu bir fikir vereceğini tahmin ediyordum. Topluluğun bütünlüğü için huzur ve anlayış hakikatin üzerindedir.

"Bayan Ming, bana Ting Ting'i anlatın."

"Memnuniyetle. Hemen yarın. Bu akşam yerleri silmem gerekiyor."

O gece, yatağıma uzandım ve Konfüçyüs'ün kitabını rasgele açtım. Daha ilk özlü sözde, "Bilge sakin ve dingindir; sıradan insan kaygıların altında ezilmiştir" diyordu, ürperdim; bu ifade bana sıra sıra önünden geçen seçkin muhterislerden daha parlak olan Grand Hôtel'in helacı kadınını anımsatıyordu. "Mutlu insan azla yetinir", "Her şeyde doğru mekânı korumaya özen gösterin." Cümleler birbiri ardına yankılandıkça, her biri Bayan Ming'in ağzından duyduklarımın yansıması olarak zuhur ediyordu.

Beni şaşırtamadıklarını fark ederek kitaptaki düşünceleri bulup ortaya çıkardıktan sonra, derinlemesine düşünmek için balkona çıktım, korkuluğa dirseklerimi dayadım ve gece manzarasını hayranlıkla seyrettim. Çevrede, kömür karası gökyüzünün altında güzel ve çekici olan hiçbir şey yoktu, topraktan bir anda fırlamış, şantiye gibi aydınlatılmış caddeler ve binalar vardı. Eğer hiçbir kent tümüyle uykuya dalmıyorsa, Yunhai hiç ama hiç dalmıyordu: Omuzları çökmüş işçiler gece yarısı tek sıra halinde fabrikadan eve dönüyorlar, yeni grupları almak için kendilerini

getiren otobüslerden iniyorlardı, çünkü yılın bu döneminde firmalar tam kapasite çalışıyordu. Çevremi saran bu sanayi kentini kâr peşinde koşmak örgütlüyordu ve yine de, bu ilerilik karikatürü içinde, görünmez bir mimariyi, ele gelmeyen bir belleği hissediyordum. Yunhai büyümüş, yer değiştirmiş, yeniden inşa edilmiş, defalarca yerle bir edilip yeniden yapılmış olabilirdi, ama tarihi olan eski bir Çin kasabası olarak varlığını koruyordu. Pirinçlerini kazanmak için buraya gelen göçmenlerde, ekin tarlalarından kopmuş binlerce köylüde, komünizme ve merkantilizme rağmen, İlkçağ var olmakta direniyordu. Konfüçyüs insanların beyninde yer ediyordu: Aile aşkını savunması, saygıyı taparcasına sevmesi, aşırılığa karşı mücadelesi kafalarda yaşamaya devam edecekti. Metropollerin göbeğinde Galya-Roma harabeleri koruyan ama Seneca'yı unutan, Hıristiyanlıktan vazgeçerek katedralleri ziyaret eden Avrupalıların aksine, Çinliler kültürlerini taşlarda barındırmıyorlardı. Burada, geçmiş, aklın şimdisini oluşturuyordu; kayanın üzerinde tek bir iz yoktu. Anıt hep ikinci sırada kalmayı sürdürüyordu, önce korunmuş, nesilden nesile geçmiş, yaşayan, her daim genç, tüm binalardan daha sağlam olan manevi yürek önemliydi aslında. Mineral aşınıp dururken bilgelik görünmezin, sonsuz değişimlerinin ötesinde ebedi olarak duran görünmezin içinde barınıyordu.

Helacı kadın beni Asya'nın gizemine yaklaştırıyordu. Bayan Ming, tek başına bu halktı, anlaşılması güç, insani uygar Çin'di. Ağzından, iki bin altı yüz yıl-

lık bir ses duyuyordum; onun sayesinde, Sokrates'ten daha önce yaşamış bir bilge elimden tutmuş, labirentin içinde bana yol göstermişti.

Daha sabahın yedisinde, sabırsızlanarak, Bayan Ming'in yanına gitmek için bodrum katına indim.

Dostumun koltuğunda şişman, basık alınlı, kinci bakışlı bir kadın oturuyordu.

"Bayan Ming nerede?"

Gardiyan kılıklı kadın bana gidip istediğim gibi işememi emretti.

Ter içindeki hanımefendi, meslektaşı hakkında bilgi edinmek istediğimi bir türlü anlayamadığından sorumu ona bir kez daha yinelemem gerekti. Nihayet, beni yanıtlamadığı sürece benden kurtulamayacağını anladığında, bir gaydadan daha tiz bir sesle, Bayan Ming'in bir kaza geçirdiğini ve hastanede olduğunu söyledi.

Gün içindeki iş yükümü azaltmak için sağa sola telefonlar ettim, başaramadım, kendi kendimi yiyerek daha önceden kararlaştırılmış toplantılara katıldım, sonra saat beşte, bana verilen adrese koştum.

Yüksek, görkemli girişi olan bu yeni binada, dil yeteneklerimi yitirmiş olmalıydım, çünkü kimse ne istediğimi anlamıyordu: Beni acil servisten bir sıra numarası almaya gönderdiler; isyan etmem üzerine, askeri merkeze gidip kendime orada baktırmamı öğütlediler; serum takılı hastaların arasında uzunca bir süre dolaştıktan sonra altı yataklı bir odaya vardım.

Alçı ve bandajlar Bayan Ming'i yatağa mıhlamıştı.

Kafasını saran kaygı verici pansumanın altında yüzü, yara bereler nedeniyle toprak ya da narçiçeği rengindeydi. Yine de, yüzünde beliren gülümsemeye bakılınca, insan onun hiç acı çekmediğini sanabilirdi.

Neredeyse neşeli bir sesle, evine dönerken bir arabanın kendisine çarptığını anlattı.

"Bir top gibi havaya fırladım."

O an, zayıflığının tenindeki acıyı gizlediğini fark ettim; teni her zamanki rengini terk etmişti ve bir çeşit soluk grinin içinde sönüyordu.

"Ya şoför?"

"Kaçmaya çalıştı. Daha ileride durdurmuşlar, öylesine sarhoşmuş ki, 'Beni yakalayamayacaksın!' diye bağırarak polislerle dalga geçmiş."

"Birkaç yıl hapis yatar."

"Kesinlikle."

"Ama bu sizin düzelmenize yetmeyecek, Bayan Ming."

"Belki onu düzeltir."

İnledi, sonra da acısını gizlemek için kahkaha attı. Omuzları acı veriyordu. Sanki muhbirlik yapıyormuş gibi öne eğilerek, "Hastanede kalmak istemiyorum, insan burada hastalık kapar" dedi.

Yabancı bir kız göründü ve yatağa doğru koştu.

"Anne!"

"Ting Ting!"

İki kadın birbirine sarılmak istiyordu ama tıbbi gereçler bu kucaklaşmaya izin vermedi.

Ting Ting sinirden ağlamaya başladı. Ufak tefek, zayıf, asabi, bir ideogram kadar yassı olan Ting Ting

zayıf bedenini kasılmalarla, havada kalan cümlelerle, karmakarışık duygularla sarsan sonsuz bir enerjiyle doluydu.

Bayan Ming büyük bir anaçlıkla onu kolundan tuttu ve sakinleştirdi.

Gitmek için ayağa kalktığımda Bayan Ming kalmam için bakışlarıyla bana yalvardı.

"Sakinleşecek, kaygılanmayın."

Gerçekten de, Ting Ting'de heyecan ortaya çıktığı gibi hızla kayboluyordu: birkaç dakika sonra, üçümüz birlikte sohbet ediyorduk.

Bayan Ming gururla cırcırböceği gibi konuşuyordu; bana Ting Ting'i tanıştırmakla, sanki böyle bir günde yaşanabilecek mutluluğun doruğundaymış gibi görünüyordu. Ben büyük kızıyla sohbet ederken, parıldayan gözlerle bizi izliyor, dinlenmek için bu aradan yararlanıyordu.

Bir buçuk saatlik bir gevezelikten sonra, hemşireler doktorların geldiğini haber verdiler.

Odadan çıkartıldık, iki sağlıklı insan olarak, hastane bahçesindeki güneşe çıkıp beklemeye karar verdik.

Ting Ting bir sigara çıkardı, içtiğini annesine söylememesini rica etti, sinirli olmasını arabayla yaptığı yüzlerce kilometrelik yola bağlayarak kendini haklı göstermeye çalıştı, sonra sinirli sinirli sigaradan derin bir nefes çekti.

"Erkek ve kız kardeşleriniz ne zaman gelecekler?" diye sordum.

Dar yüzünü ağır ağır sıyırıp geçen dumanı dışarı

bırakarak, başı sağ omzuna eğik, dumanın üzerinden dikkatle bana baktı.

Sözcükleri kötü telaffuz ettiğimi sanarak, sorumu yeniden sordum – son zamanlarda özellikle Kantonca, biraz da Mandarin kullanıyordum.

"Nasıl, bilmiyor musunuz?" dedi en sonunda.

"Neyi?"

"Benim ne erkek, ne de kız kardeşim var."

Dünden beri, benimle bir pinpon topu gibi oynanıyordu.

"Ama anneniz bana onlardan söz etti, Li Mei'den, Kun ve Kong'dan, Da-Xia'dan, Ru ve Zhou'dan, sonra... Wang'dan... sonra..."

Bana diğer adları fısıldadı:

"Shuang'dan ve Ho'dan? Eminim."

"Pearl River Plastic Production'daki yöneticilerden biri mektuplar, fotoğraflar görmüş."

Ting Ting ilk sigarasını bitirmeden atıp ikincisini yaktı.

"Annem Kültür Devrimi sırasında genç bir kızmış. Bir sabah, hükümet onları tutuklamış, onu ve ebeveynlerini, sonra hepsini çalışma kampına göndermiş. Öğretmen bir aileden geldiği için –baba tarih, anne edebiyat öğretmeni– çamur içinde kanal kazmış, taş kırmış, açlıktan ve soğuktan gebermiş. Büyükannemle büyükbabamın neyle suçlandığını bilmiyorum; zaten onların neyle suçlandığını kimsenin bildiğini de sanmıyorum; o terör zamanlarında, suçlular gerekiyordu, onlar oradaydı; eğitimli, kibar, kendilerini suçlu hissedecek kadar zeki. Annem, kö-

tü eğitime karşı direnmiş: doktrinleştirmeye kulaklarını kapatıyormuş, arkadaşlarını ihbar etmeyi reddediyormuş, bir oyuna, korkunç, aptalca, iğrenç bir oyuna, gerçek olamayacak bir oyuna katıldığını düşünmekte diretiyormuş! Ailesi bu cehennemden kurtarılır kurtarılmaz, normal bir hayata geri dönmüş ve birkaç mutlu yıl geçirmiş... Babamla karşılaşmış, ben olmuşum. Ben, onlar için, uzun bir soyun ilk halkasıydım, en azından kız ve erkek kardeşlerime sahip çıkacaktım; bundan keyif alıyordum. Annem, babam ve ben sık sık müstakbel arkadaşlarımı hayal ederek, onlara adlar koyarak, hatalarını ve başarılarını konuşarak eğleniyorduk. Teke yılının başında annem hamile kaldı; Çinli aileleri tek çocukla sınırlandıran yasa uygulandı. Ona çocuğunu düşürmesi önerildi... Ertesi gün, yatakta hasta yattı. Bir kan hastalığı. Sanki kan yerine bedeninde su vardı. Çok ağır bir hastalık. Annem sararıp soldu, zayıfladı, durgunlaştı, benim dışımda kimseye gülmez oldu. Onu bir bakımevine yatırdılar. Orada altı yıl kaldı. Neden altı yıl? Tedavisi hiç değişmemiş olduğu için orada daha az kalabilirdi; eve döndüğünde benzi solmuş, bir hayaletten daha saydam hale gelmişti. O an, ona yeniden kavuştuğumda, ona yazmaya karar verdim."

Sigarasını ezdi ve bir diğerini yaktı.

"Nasıl? Siz..." diye bağırdım.

"Evet. Bunun imkânsız olduğunu bilmiyordum, onun için de yaptım."

"Nasıl?"

"Düşlerimizden yola çıktım ve sanki hayali çocukları varmış gibi onunla yazıştım. Günlük hayatları konusunda onu bilgilendirdim."

"Fotoğraflar?"

"Yakınlarımdan yararlandım. Her yaz bir müzik ve dans kampına katıldığım için, bütün Çin'den arkadaşlarım vardı. Bir bölümü kendilerinden esinlenilmiş kişiler yaratmayı ve onlara postaladığım mesajları kopyalamayı kabul ettiler."

Yeniden sigarasını fırlattı ve dördüncüsünü aldı. Onun sigaraları içmekten değil yakmaktan hoşlandığı apaçık ortadaydı.

"Ama Ting Ting, hakikat..."

"Hakikat, bizim en fazla hoşumuza giden yalanın ta kendisidir, öyle değil mi?"

Gözleriyle beni sorguluyordu.

Ben cevap veremeden doktorlar heyeti koridordan geçti. Hemen koğuşa geri döndük. Bayan Ming'in yanına vardığımızda kızına fısıldayarak, "Anneniz on çocuğu olduğuna inanıyor mu?" diye sordum.

"Bilmiyorum. Sessizliğe ve bitkinliğe gömüldüğü ilk dönemde, bunun bir oyun olduğunu fark ediyordu. Oyunu oynamaya başladığı andan itibaren, bazen yolunu şaşırdığından şüphelendim. Yine de, bunun yalan olduğunu biliyor."

"Ah, öyle mi?"

Ting Ting dudaklarını sıktı. En az benim kadar annesinin düşlerine inanmadığından kuşkulanıyordu.

Yanına vardığımızda Bayan Ming soluk soluğaydı: "Ting Ting! Doktorlar on beş gün boyunca buradan

kımıldayamayacağımı söylüyorlar, hem sonra, yürüyebileceğimden de emin değilim. Şu an, bir enfeksiyondan korkuyorlar, ateşimi kontrol ediyorlar. Ting Ting, çıldıracağım. Bu pazar doğum günüm! Sonuncusu olacak..."

Kadın allak bullak olmuştu, her zamanki Bayan Ming'e benzemiyordu, sanki dehşet içindeki dublörüydü. Kızını sıkı sıkı tutarak devam etti: "Ting Ting, yavrum, senden tek bir şey istiyorum. Tek bir şey. Yapacaksın, değil mi?"

"Evet, anne."

"Yemin eder misin?"

"Yemin ederim."

"Gelecek pazar kardeşlerinin hepsini buraya topla. Onlara son bir kez sarılayım."

Ting Ting'in yüzü allak bullak oldu. Paniğe kapılmış bakışları benim bakışlarımı aradı. Korkağın teki olarak ayakkabılarıma baktım, sonra iki kadının çatışmasından kendimi sıyırmak için ağır ağır, sessizce odadan çıktım.

Yunhai'de uzun süre boş boş gezindim. Kafam Bayan Ming'in durumuyla meşguldü, yeni öğrendiğim şeyden sarsılmıştım, artık açık seçik düşünemiyordum; bir fikir ya da bir duygu ortaya çıktığında, zıddı gelip onu aşıyordu; bir yandan annesini yeniden hayata döndürmek için Ting Ting'in oynadığı iyi niyetli oyunu takdir ediyor, öte yandan zayıflamış bir ruhsal yaşamı kangrenleştirmiş olan bu yalanı suçluyordum; bazen, kaderlerimizin gerçeklikle sınırlandırıl-

maması, düşlerle, düş kurmalarla zenginleştirilmesi gerektiğini, bunların olayların tutucusu olmasa da aklın hayatiyetine tanıklık ettiğini kabul ediyordum; bir dakika sonra, Bayan Ming'in de, Ting Ting'in de hayatı olduğu gibi kabul etmemelerinden üzüntü duyuyordum.

Boş boş gezmelerim üç gün sürdü. Tabii, bu üç gün boyunca işlerimi bitirdim, hatta çok başarılı sözleşmeler yaptım, yine de, kendimi her zamankinden daha fazla işime vermeme rağmen, Bayan Ming, Ting Ting ve dokuz hayali çocuk kafamı hep meşgul ediyordu.

Trajik doğum günü olan pazar günü geldiğinde, Bayan Ming'in gerçeklik karşısında tek kızıyla birlikte ne yapacağını bilmez bir halde olacağını sanıyordum. Daha kötüsünden korkuyordum. Bir insan kendini ayakta tutan yalandan yoksun bırakılırsa çöker. Ting Ting erkek ve kız kardeşlerinin yokluğunu akla yatkın bir biçimde örtmeyi başaramayacağından Bayan Ming ciddi bir sıkıntı yaşama tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Şokun fazlasıyla sert olacağına inanmış bir halde, biraz merhametten, biraz meraktan, hastanenin yolunu tuttum.

Odaya girmek üzereydim ki az kalsın vazgeçiyordum.

Hepsi oradaydı, Ho, Da-Xia, Kun, Kong, Li Mei, Wang, Ru, Zhou, Shuang ve elbette Ting Ting, bir köy bandosundan daha gürültücü ve daha neşeli, içki içiyorlar, konuşuyorlar, şarkı söylüyorlardı! Kimsenin yardımı olmaksızın onları tanıyabiliyordum: Akrobat

olan Kun ve Kong, birinin kafası kazılmış ve yeşil kazaklı, diğeri uzun saçlı ve sarı yelekli; kısa saçlı, tayyörü bedenine oturmuş, sivri topuklu, Amerikalı yöneticiler gibi giyinmiş Bayan Mao'nun katili Da-Xia; Ru'nun ezbere okuduklarıyla dalga geçen entelektüel Zhou, gözlüklü bilgi küpü, hayallerin çizeri Li Mei; suskunluğa bürünmüş gerçek delisi Shuang duvara yaslanmış; Wang annesi için kafasında göz kamaştırıcı bir bahçe tasarlarken, onu zarları sallamaya ikna etmeye çalışan bahisçi Ho.

Ting Ting sevinç ve mutluluk saçarak yanıma yaklaştı.

"Geldiler. Hepsi benim dostum. Bir aile kadar sadıklar. İlk kez rollerini yapıyorlar. Annem mutluluktan uçuyor."

Beni Bayan Ming'in yanına götürmek için kalabalığı yardı. Daha gri, daha bozulmuş olan Bayan Ming yine de pırıl pırıl parıldıyordu.

"Güzel ve iyi çocuklarım var."

Sirayet eden memnuniyetinden heyecanlanmış bir halde onu onayladım.

"Babalarının ölümünde yerlerinden bile kımıldamamış olmalarına rağmen ülkeyi bir uçtan bir uca geçmekte tereddüt etmediler... Yalnız Ting Ting yakasını kurtaramamıştı."

Ting Ting başını önüne eğdi, rahatsız olmuştu.

Bayan Ming elimi coşkuyla tuttu ve kulağıma fısıldadı: "Bunu söylememeliydim, özellikle de diğerlerinin yanında; Ting Ting her zaman benim en sevdiğim kızım oldu, öyle de kalacak."

Duyacak kadar yakınımızda olduğu için Ting Ting kızardı. Bayan Ming konuşmasını sürdürdü: "Beni hiç hayal kırıklığına uğratmadı. Bugün de öyle."

Ting Ting bir refleksle ürperdi.

"Bugün ne var ki? Bugün özel ne yaptım ki?"

Bayan Ming çevredeki kalabalığı işaret etti. Ting Ting sinirlendi: "Kardeşlerimin hepsine haber vermek mi? Ne iş ama! Hepsi şu veya bu biçimde koşup gelmek istiyordu."

Bayan Ming bana doğru döndü.

"Nasıl olduğunu fark ediyorsunuz, değil mi? Hırçın! İnatçı! İşini yarım bırakmaz. Sonuna kadar gider."

Sonra gizemli bir ses tonuyla yineledi: "Sonuna kadar... sonuna kadar..."

Ting Ting panikledi: "Neden söz ediyorsun, anne?"

"Doğru yer... sonuna kadar..."

Ting Ting kaygıyla bana baktı, Bayan Ming alçak sesle mırıldanmayı sürdürüyordu: "Düşle gerçek arasında... doğru yer... sonuna kadar... Teşekkür ederim."

"Ne?"

Ting Ting, tiklerle sarsılarak, çantasına koyduğu sigara paketine vuruyordu parmaklarıyla; annesi ya aklını yitiriyordu ya da oyununu anlamıştı.

Bayan Ming değişti; her zaman gördüğüm net, açık, kararlı tavrına döndü.

"Hiçbir şey söylemeyeceğim. Sen de bir şey söyleme."

Güvenli bakışları kızının kaygılı bakışlarına doğru yöneldi ve sevgi dolu gözleri kızınınkilerle karşılaştı; Bayan Ming derin derin içini çekti, rahatlamıştı: "Ger-

çek, her zaman şüphecilikten pişmanlık duymama neden olmuştur."

Bu sözlerin ardından gözkapaklarını kapadı ve uykuya daldı.

İşlerimi bitirdiğim için Fransa'ya dönmek zorundaydım.

Onu her ziyaretimde, Bayan Ming biraz daha iyileşiyor, morlukları kayboluyor, daha az acı çekiyordu; hareketimden bir gün önce, Ting Ting annesinin durumuyla ilgili beni düzenli olarak haberdar edeceğine söz verdi. Böylece kaygılarımdan kurtularak uçtum.

Uçakta, ilk kez, uçuş boyunca her zamanki amnezimi yaşamadım; tersine, yolculuğum boyunca Guangdong'da yaşadıklarımı, kaygılarımı, orada ortaya çıkan zayıflıklarımı düşünüp durdum; Çin kişiliğimi benimle birlikte yanımda götürüyordum.

Charles-de-Gaulle Havalimanı'nda, ağır ağır yürüyen banttan bavullarımı alırken, telefonumun ekranında Iréne'in bir mesajı belirdi:

"Seni her ne kadar ilgilendirir bilmiyorum, bu sabah bir bebek karnımı terk etti."

Bir saat sonra, Iréne'i öpüyordum ve yatağın yanındaki beşikte elini kolunu oynatan küçük erkek çocuğun üzerine eğiliyordum.

Çocuk bana baktı, ben ona; uzlaşma anında gerçekleşti.

Iréne'e doğru döndüm, elini tuttum, sonra da kulağına fısıldadım: "Eğer istersen, anneyle oğlunu alıyorum."

"Efendim? Ama..."

"Daha başka soru sormadan anneyle oğlunu alıyorum."

"O kadar acele etme. Emin ol. Genetik testler isteyeceğiz..."

"Stop! Sen çıldırmışsın... Çocuğun benden olmadığını açıkladıklarını düşün! Bok yesinler! Çok geç! Bu insancığı sevmekten vazgeçebilir miyim?"

Şaşkınlığını bastırmak için dudaklarım Iréne'in dudaklarına yaklaştı ve gelecekteki iki bin altı yüz yıl boyunca kararımdan asla geri dönmemek niyetiyle, "Gerçek, her zaman şüphecilikten pişmanlık duymama neden olmuştur" diye ekledim.

Hakikat, en çok hoşumuza giden yalanın ta kendisidir!

Eric-Emmanuel Schmitt, Fransız romancı, oyun yazarı ve sinema yönetmeni. 1960 yılında Lyon'da doğdu. Müzik, edebiyat ve 1980-1985 yılları arasında Ecole Normale Supérieure'de felsefe okudu. Schmitt'in *Şişmanlayamayan Sumocu* ve *Bir Aynada Üç Kadın* adlı romanları da Doğan Kitap tarafından yayımlandı.

Çeviren: Yaşar İlksavaş

Çin'in Yunhai kasabasındaki Grand Hôtel'in ilginç bir çalışanı vardır: Bayan Ming.

Yaşlı ve bilge Bayan Ming, tuvalet bekçiliği yaptığı otelde, günün birinde Fransız bir işadamıyla tanışır ve ona on çocuğunun hikâyesini anlatır. Hikâye olağanüstüdür, çünkü Çin'de tek çocuk yasası vardır ve Bayan Ming'in on çocuğu olması imkânsızdır. Kendinden kaçtığı için tüm dünyayı dolaşan Fransız ise yaşlı kadının anlattıklarına inanmasa bile onun hikâyelerinin bağımlısı olur. Zira eşitlikanlayışını Mao'dan, insancıllığını Konfüçyüs'ten alan Bayan Ming'in anlattığı her öykü bir hayat dersidir... Gerçekle yalan iç içe geçmişken Bayan Ming, doğum günü için tüm çocuklarının bir araya gelmesini ister... Artık düğümün çözülme vakti gelmiştir...

Eric-Emmanuel Schmitt'ten hakikatin acımasızlığı, hayallerin çılgınlığı üzerine şiirsel bir roman...

ISBN 978-605-09-3142-6

sertifika no: 11940

Tavsiye Edilen Satış Fiyatı

₺10

DK DOĞAN KİTAP